

Gelukkig zijn we hier

Laat iedereen vrij,
maar niemand vallen

Verkiezingsprogramma 2022 - 2026 - D66 Emmen

The logo for the Dutch political party D66, consisting of the letters 'D66' in white, bold, sans-serif font, centered within a solid green square.

D66

Inhoudsopgave

Voorwoord Joey Koops	03
Wonen: Hier ben ik thuis	04
Klimaat: Hier wil ik oud worden	10
Onderwijs & Cultuur: Hier krijg ik gelijke kansen	15
Zorg & Sport: Hier ben en blijf ik gezond	19
Werk & Ondernemen: Hier heb ik een eerlijke baan	23
Veiligheid & Gelijkwaardigheid: Hier hangt mijn touwtje uit de voordeur	27
Democratie: Hier doet mijn stem ertoe	31
Financiën: Hier kan ik op vertrouwen	34
Dankwoord	37

Voorwoord Joey Koops

Beste Emmenaren,

Er is iets bijzonders gebeurd in de afgelopen jaren in Emmen. Onder aanvoering van het promotiesucces van FC Emmen riepen we allemaal, van jong tot oud en van zand tot veen: "Hier kom ik weg!" Het ging even niet meer over die landelijke lijstjes waar we zo vaak onderaan bungelen, die negatieve manier waarop we regelmatig in het landelijke nieuws weergegeven worden, we hadden het even niet over armoede, overgewicht en laaggeletterdheid, daarentegen - we durfden het weer te zeggen: "Wij zijn trots op Emmen!"

Ik ben een trotse Emmenaar. Ik ben ook de trotse lijsttrekker van D66 Emmen.

Het verkiezingsprogramma dat voor u ligt is een weerspiegeling van de trots die ik voel. De trots waar elke kandidaat op de verkiezingslijst van D66 Emmen op bouwt. De trots die wij allemaal voelden toen het Raadhuisplein ontplofte toen ons FC Emmen kampioen werd.

Het is nu zaak om die trots om te zetten in beleid. De gemeente Emmen verdient een progressieve partij die niet toegeeft aan het conservatieve onderbuikgevoel, maar die bovenal u als inwoner weer op één zet. Emmen verdient D66.

U verdient een gemeente die met u meedenkt over hoe we de klimaattransitie haal- en betaalbaar kunnen maken. U verdient een gemeente die ervoor zorgt dat u en uw kinderen de beste kansen in het onderwijs krijgen. U verdient een gemeente die wonen als recht ziet – en niet als investeringskans. U verdient een gemeente die ervoor zorgt dat er voldoende banen zijn. U verdient een gemeente die u de ruimte geeft om te ondernemen. U verdient een gemeente waarin u altijd de juiste, liefdevolle zorg ontvangt. U verdient een gemeente waarin u uzelf kunt zijn. U verdient een gemeente waarin u zich geen zorgen hoeft te maken over het op slot doen van uw achterdeur. U verdient een gemeente waar u van sport kunt genieten en door kunst kunt groeien.

D66 Emmen heeft zich tot de grootste uitdaging gesteld om werk te maken van uw vertrouwen. U verdient beter. Beter dan verbroken verkiezingsbeloftes. Beter dan een participatieladder met maar één trede. Beter dan een college met nauwelijks een stem in Den Haag.

Dit verkiezingsprogramma bevat de bouwstenen van onze ambitie. Hopelijk geeft het u de trots en het vertrouwen D66 Emmen op 16 maart 2022 uw stem te gunnen.

Dankbare groet,

Joey Koops,
lijsttrekker D66 Emmen

Wonen

Hier ben ik thuis

In Emmen is het prettig wonen. Hier zeggen we nog 'moi' op straat, ken en zorg je voor de burens en hoef je het nest niet te verlaten, als je dat niet wilt. Er liggen nu echter een aantal uitdagingen op de loer die het voorgaande minder vanzelfsprekend maken. Daar maken wij ons zorgen over. Het kopen van een huis wordt steeds lastiger en huurprijzen rijzen de pan uit. Beleggers nemen de huur- en koopmarkt over en dat moet zo snel mogelijk stoppen - wonen is een recht, geen beleggingskans. Daarnaast is het nu zaak om werk te maken van alle kansen die er zijn op het gebied van de klimaattransitie, zodat deze haal- en betaalbaar blijft. Daaraan besteden we uitgebreid aandacht in het hoofdstuk Klimaat. Kortom, het is tijd om écht werk te maken van wonen. Niet met een schuin oog naar Den Haag, maar met het volle verstand de kansen pakken die hier liggen. Iedereen verdient een betaalbare, duurzame (huur)woning in de gemeente Emmen. Want hier zijn we thuis.

› Wooncorporaties

D66 ziet grote kansen in het intensiveren van de samenwerking met onze wooncorporaties. Niet alleen voor de (sociale) huur, maar ook voor koophuizen. Onze wijken en dorpen bestaan namelijk uit een verzameling van (sociale) huur- en koophuizen. Dit betekent dat een woonvisie alle facetten moet beslaan en dat we dus geen apart beleid voor huur- en koophuizen moeten maken. De wooncorporaties hebben veel kennis in huis, zijn betrokken en duurzaam, en kennen bovendien vaak een veel langer handelingsperspectief. Dat wil zeggen: waar de politiek zich vaak vooral druk maakt over de komende vier jaar, kan een wooncorporatie zich die luxe niet veroorloven. Hieronder leest u de kansen die wij daarom zien in een nauwere samenwerking:

- **Verduurzaming.** De realiteit is dat veel mensen niet zomaar tienduizenden euro's kunnen besteden aan het verduurzamen van hun woonhuis, ondanks de lagere energielasten en de waardevermeerdering. Wooncorporaties kunnen daarentegen goede deals treffen met aanbieders van verduurzamingsmaatregelen voor hun huizenbestand, vanwege de goede contacten en de flinke aantallen. D66 wil daarom een samenwerking opzetten met de wooncorporaties, zodat er betaalbare pakketdeals ontstaan voor privé huisbezitters, wanneer er (sociale) huurwoningen in hun woonomgeving worden opgeknapt. Indien nodig, dient de gemeente deze pakketdeals nog aantrekkelijker te maken met subsidies en goedkope leningen.
- **Verdringing.** Wooncorporaties lopen ertegenaan dat het doelgroepenbeleid flink is uitgebreid. Daar waar vroeger alleen naar inkomen werd gekeken bij het toekennen van een sociale huurwoning, zijn er tegenwoordig groepen die met voorrang in aanmerking komen voor een sociale huurwoning, zoals statushouders of bepaalde personen die vroeger in een zorginstelling zouden worden gehuisvest. Daar zijn wij niet op tegen. Bovendien kiezen deze groepen hier ook niet zelf voor. Echter mag het niet zo zijn dat er hierdoor in de toekomst lange wachttijden ontstaan. Wij stellen daarom voor dat de gemeente een permanente tussenvoorziening realiseert. Omdat dit idee veel omhelst, besteden wij er een apart punt aan verderop in dit hoofdstuk.
- **Toekomstbestendigheid.** Mensen wonen steeds langer thuis. De woonvoorraad van de wooncorporaties, maar ook het bredere aanbod van woningen in onze gemeente, sluit hier niet altijd op aan, omdat deze veelal uit rijtjeshuizen en appartementen bestaat. D66 vindt dat het niet nodig zou moeten zijn dat we trapliften in rijtjeshuizen plaatsen, omdat dit een pleister is, en wij naar oplossingen op zoek zijn. Zoals we verderop in het hoofdstuk klimaat ook bepleiten, moet de gemeente daarom radicaal anders naar de woningvoorraad gaan kijken. Er moet meer ruimte komen voor tussenvarianten en we moeten meer in gaan zetten op circulaire, modulaire bouw. Op die manier maken we het gehele woonbestand echt toekomstbestendig. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan levensloopbestendige, aanpasbare (0-traps)woningen, tiny houses en Knarrenhoffen. Zo lang ons huizenbestand nog niet voldoende is aangepast, zien wij kansen voor (senioren)begeleiders die vrijwillige doorstroom kunnen stimuleren.
- **Woonwagens.** Er is een flinke roep in de gemeente om extra standplaatsen en wagens. Wooncorporaties spelen hierin op dit moment nog vrijwel geen rol, omdat alleen de gemeente op dit moment verhuurder is van een aantal woonwagens. D66 is er geen voorstander van dat de gemeente deze woonwagens in het bezit heeft. Daarom voorzien wij hierin een belangrijke rol voor de wooncorporaties. Ook willen wij met de woonwagengebwoners, wooncorporaties en omwonenden in gesprek over het realiseren van extra plaatsen voor koop- en huurwoonwagens.

- Krimp. Wooncorporaties gaan uit van krimp. De oorzaak dat het inwonersaantal van de gemeente Emmen redelijk stabiel is, ondanks een sterfteoverschot, is migratie. Corona en thuiswerken hebben niet voor een nieuwe instroom van inwoners gezorgd, ondanks de geschetste verwachtingen. Verder zien wooncorporaties vooral een toenemende vraag naar koopwoningen en is er geen sprake van een groeiend aantal woningzoekenden naar sociale huurwoningen. Desondanks heeft de gemeente de ambitie om bij te bouwen. Dat vinden wij lastig uit te leggen. Bouwen voor leegstand moeten we te allen tijde voorkomen. D66 kiest daarom heel nadrukkelijk voor vérbouwen, en dus níet bouwen, bouwen, bouwen. Zoals hierboven ook is benadrukt, transformeren we ons woonbestand. Daarmee spelen we samen met de wooncorporaties in op de verwachte krimp en voorkomen we toekomstige leegstand.
- Kansen zien en durven innoveren. Wij willen samen met de wooncorporaties onderzoeken wat het op kan leveren om voormalige huurwoningen in blokken met (sociale) huurwoningen, die in het verleden verkocht zijn, op vrijwillige basis terug te kopen. Dat geeft ons bovendien de kans deze woningen zelf te verduurzamen, alvorens ze weer (aan dezelfde eigenaren) als huurwoning kunnen worden aangeboden. Wij denken dat wij hiermee tegemoet kunnen komen aan huiseigenaren, die wellicht beter af zouden zijn in een (sociale) huurwoning, en die niet zelf de kosten kunnen dragen voor de verduurzaming en het onderhoud van hun huis. Dat maakt woonwijken aantrekkelijker, geeft deze huiseigenaren rust en ruimte, en voorkomt dat meer huizen in het bezit komen van huisjesmelkers.
- Stoppen met clusteren. In vrijwel de hele gemeente Emmen staan sociale huurwoningen bij elkaar geclusterd. Dat vinden wij een kwalijke zaak. Wij willen er daarom op sturen, bij nieuw- en verbouw, dat voor zover mogelijk in alle wijken een mix aan huur- en koophuizen in verschillende prijsklassen te vinden is. Wij geloven dat iedereen hier op den duur van kan profiteren. Het sluit bovendien goed aan bij ons begrip van naoberschap.

> Het Tiedelijk Thuus.

Mensen kunnen gedwongen en ongedwongen tussen wal en schip belanden. Ook is er een veelvoud aan hulpvragen, die niet altijd meteen beantwoord kunnen worden, maar die wel directe gevolgen kunnen hebben. Verder kunnen statushouders zich pas laat inschrijven voor wachtlijsten voor een sociale huurwoning, omdat ze de taal (nog) niet spreken en niet altijd de juiste hulp ontvangen. Wij willen voorkomen dat mensen dakloos raken of blijven. Ook willen wij een (tijdelijk) thuis kunnen bieden aan personen die (tijdelijk) niet zelfstandig of bij hun familie kunnen verblijven. Verder dient verdringing op de sociale huurmarkt tegen te worden gaan, zodat wachttijden niet onnodig oplopen. D66 wil daarom een grote gemeentelijke tussenvoorziening realiseren, met een diversiteit aan hulp- en woonvormen. Een tijdelijk thuis. Hieronder sommen wij de kansen en oplossingen op die wij zien:

- Een dak boven het hoofd. Niemand verdient het om dakloos te zijn of te blijven. Wij willen daarom gratis, tijdelijke woonvormen aanbieden aan dakloze personen in de gemeente Emmen. Als voorwaarde stellen we enkel dat deze personen met toegewijde professionals aan de slag gaan met het vinden van permanente oplossingen voor de problemen die ze in hun dakloze situatie heeft gebracht. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan schuldtrajecten, scholing, hulp bij solliciteren en zorgvraagstukken. Wij hopen bovenal dat een warme maaltijd, liefdevolle zorg en een tijdelijke adempauze mensen weer op weg kan helpen naar een bestendig bestaan.
- Tijdelijke huisvesting van statushouders. Naar het voorbeeld van de tussenvoorziening in Eelde (gemeenteTynaarlo), zien wij kansen voor tijdelijke huisvesting van statushouders in een tussenvoorziening. Hiermee zorgen wij er namelijk voor dat statushouders snel het AZC kunnen verlaten, zonder dat daarbij extra druk ontstaat op de wachtlijsten voor sociale huurwoningen. Ook kunnen wij zo sneller opschalen, wanneer er een grotere instroom is. In de tussenvoorziening kunnen wij bovendien inzetten op taal, onderwijs en werk, waardoor statushouders de juiste kansen krijgen en zo snel mogelijk mee kunnen doen.
- Een veilige plek. Het kan voorkomen dat een persoon of een gezin (tijdelijk) thuis niet meer veilig is, of zich in ieder geval thuis niet meer veilig voelt. Het is belangrijk dat deze mensen altijd, en meteen, een plek hebben waar ze naartoe kunnen gaan. Wij willen in het Tiedelijk Thuus een aantal beveiligde opvangplekken creëren, die aan deze vraag voldoen. Hierbij zetten wij in op een goede samenwerking met zorgverleners en handhavers, zodat snel permanente oplossingen gezocht kunnen worden.
- Activiteiten en talenten. Wij willen met onze tijdelijke inwoners, vrijwilligers, lokale (hoge)scholen en het bedrijfsleven aan de slag met het realiseren van vrijwillige activiteiten en het ontwikkelen van talenten. Wij geloven dat wij op deze manier passende en nuttige dagbestedingen kunnen vormgeven, gelijktijdig stage- en

opleidingsplekken kunnen realiseren en dat wij bovendien mensen naar een passende baan kunnen begeleiden. Wij zien en verwachten dat (hoge)scholen en het bedrijfsleven hierin graag willen meedenken.

› Bereikbaarheid.

Voor een prettige woonomgeving is het belangrijk om stil te staan bij bereikbaarheid. Zo dient de gemeente Emmen goed bereikbaar te zijn, maar is het ook van belang dat we nadenken over hoe onze woonwijken en dorpen onderling en individueel verbonden zijn. Zo vergroten we het woongenot, houden we de gemeente Emmen aantrekkelijk als vestigingsplaats en maken we het bovendien makkelijker om te ondernemen. Wij willen daarom inzetten op de volgende punten:

- De Nedersaksenlijn. De Nedersaksenlijn is de treinverbinding tussen Groningen en Enschede, via Emmen. Dankzij D66 Emmen staat de Nedersaksenlijn goed op de agenda in Den Haag. Zo is de Nedersaksenlijn via een tekstwijziging van de hand van lijsttrekker Joey Koops in het verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2020 van D66 terecht gekomen, en maakt het nu onderdeel uit van de landelijke D66-visie op vervoer. D66 is de tweede partij van Nederland, en de grootste partij die zich nadrukkelijk heeft uitgesproken voor de Nedersaksenlijn. Zo maken wij als lokale afdeling van een landelijke partij voor u het verschil.
- Grensontkennend vervoer. Wij denken dat er kansen liggen op het gebied van grensoverschrijdend openbaar vervoer. Wij willen daarom dat de gemeente-initiatieven zoals de Flixbus (meer) aantrekt naar Emmen, en wij zien kansen in samenwerking met de gemeente Coevorden op het gebied van openbaar vervoer. Waar mogelijk zorgt D66 ervoor dat in Emmen de (nacht)trein en de bus naar Duitsland, en daarmee de rest van Europa gepakt kan worden.
- Volle inzet op de fiets en op lopen. Voor de korte afstanden zou het niet meer nodig moeten zijn om de auto te pakken. Alle woonwijken transformeren wij daarom in 30km-zones. Daarnaast zorgen wij dat alle dorpen en wijken voldoende aansluitingen hebben op het openbaar vervoer. Ook richten wij de gemeente zo in dat voetgangers en fietsers zo veel als mogelijk voorrang hebben op de auto en realiseren wij meer doorgaande fietsroutes buiten de wijken.
- Een integraal fietsplan. Wij willen het fietsplan actueel maken en er uitvoering aan geven, waarbij wij richting een integraal fietsnetwerk willen. De gemeente moet de fietspaden beter onderhouden, het fietsnetwerk uitbreiden, en fietssnelwegen realiseren tussen alle dorpskernen en wijken, maar ook naar onze buurgemeenten.
- Vervoerhubs. In alle dorpen en wijken komen kleine vervoerhubs, waar de fietsers, voetgangers en het openbaar vervoer elkaar makkelijk kunnen vinden. Hierbij zijn goede fietsenstallingen, veiligheid, oplaadplekken voor elektrische fietsen, maar ook een goede bereikbaarheid van belang.
- Fietscursussen. De gemeente dient laagdrempelige en goedkope fietscursussen aan te bieden, dan wel te faciliteren, voor kinderen en voor oudere mensen die wellicht vergeten zijn hoe goed te fietsen, maar ook voor nieuwkomers die mogelijk (nog) niet weten hoe veilig om te gaan met een fiets.
- Meer natuur en minder asfalt. Wij zijn principieel tegen toekomstige uitbreidingen van ons geasfalteerde wegennetwerk, tenzij er een zwaarwegend belang is voor onze inwoners, en er geen duurzamere alternatieven te bedenken zijn. Wij hebben daarom ook moeite met de geplande verdubbeling van de weg tussen Klazienaveen en Emmen, want daardoor worden de problemen niet opgelost. Wij stellen voor om met omwonenden en experts in gesprek te gaan, om zo te komen tot een goedwerkende en breedgedragen oplossing. Daarbij denken wij aan het anders inrichten van de rotondes op deze weg, het kruispunt zo inrichten dat de stoplichten niet meer nodig zijn, en een aparte toegangsweg naar het industrieterrein.
- Snelbusverbinding Hoogeveen. D66 kijkt positief naar de mogelijkheid om een snelbusverbinding tussen de gemeenten Emmen en Hoogeveen te realiseren. Dat geeft de inwoners van de gemeente Emmen bovendien een mooie kans om ook in Hoogeveen de trein te kunnen pakken naar de rest van Nederland.

› Huisjesmelkers.

Er is niks mis met geld verdienen, maar het mag de kansen van een ander niet beperken. Een betaalbare, duurzame (huur)woning mag niet onbereikbaar worden, enkel en alleen omdat beleggers huizen als het nieuwe goud beschouwen. Omdat uit de praktijk bovendien blijkt dat deze pandjesbazen enkel uit zijn op huurinkomsten, en er vaak sprake is van veel achterstallig onderhoud, kiezen wij er daarom resoluut voor om alle huisjesmelkers uit de gemeente Emmen te weren. Dat

betekent niet dat er niet meer geïnvesteerd kan worden op de huizenmarkt, integendeel. Investeren in verbouwen, (grote) nieuwbouwprojecten, en transformatie van bedrijfspanden (indien er geen andere belangstelling is) blijft mogelijk.

- Woonverplichting. Bij de bespreking van de Kadernota 2022 heeft de fractie van D66 Emmen een motie ingediend omtrent een woonverplichting. In deze motie riepen wij op een zelfbewoningsplicht in Emmen te onderzoeken, en om de resultaten van dit onderzoek zo snel mogelijk te agenderen. Wij zijn er trots op dat deze motie is aangenomen. Echter kan het wat ons betreft niet snel genoeg gaan. Andere gemeenten hebben al aangetoond dat het mogelijk is een zelfbewoningsplicht in te voeren voor nieuwbouw en transformatie van bedrijfspanden, dus wij willen hiermee in Emmen ook zo snel mogelijk aan de slag.
- Kamerverhuur. Wij willen dat de gemeente grotendeels stopt met het uitgeven van vergunningen voor kamerverhuur. Dit maakt het opkopen van huizen voor huisjesmelkers in sommige wijken minder aantrekkelijk. Daarnaast blijkt dat bij de huizen waarvan de kamers verhuurd worden, vaak sprake is van achterstallig onderhoud en overlast. Wij hopen daarom zo ook het woongenot van omwonenden te kunnen verbeteren. Een voorwaarde die we hieraan stellen is wel dat er genoeg goedkope (sociale) huurruimte beschikbaar blijft in de gemeente, en dat de huidige bewoners van deze kamers niet op de straat komen te staan. Een van de oplossingen zien wij daarom in het creëren van studentenhuisvesting, dichtbij de toekomstige RegioCampus Emmen.

) Innovatie.

Om echt het hoofd te kunnen bieden aan de huidige wooncrisis, dient de gemeente buiten de lijntjes durven te kleuren. Wij willen daarom ook experimenteren met, en investeren in, innovaties op het vlak van onze leef- en woonomgeving. De gemeente is het namelijk verplicht aan al haar inwoners om alle mogelijke kansen aan te grijpen. Wij zien op dit moment de volgende mogelijkheden op dit gebied:

- Sociale koopwoningen. Om starters en inwoners met lagere inkomens ook een kans te bieden op de woningmarkt en de bijbehorende kansen en mogelijkheden, willen wij experimenteren met sociale koopwoningen. Dit zijn woningen die grotendeels gesubsidieerd worden door de gemeente en wooncorporaties. Deze woningen hebben een maximale waarde. Wij stellen bovendien als extra voorwaarde dat de kopers van deze huizen starters zijn met een inkomen dat niet boven een bepaalde norm mag komen, of personen die op dit moment in een sociale huurwoning wonen en ook een niet te hoog inkomen hebben. De precieze loonnorm dient uit onderzoek naar voren te komen. Verder stellen wij een onderzoek voor naar de overige randvoorwaarden, zoals een winst- en verliesdeling en een terugkoopgarantie. Wij hopen hierbij van andere gemeenten uit de praktijk te kunnen leren.
- Visie. Om tegemoet te kunnen komen aan alle wensen dient specifiek beleid ontwikkeld te worden. Concreet stellen wij daarom voor dat er beleidsregels voor starters én senioren worden ontwikkeld en dat deze vast onderdeel worden van woonvisies, kadernota's en begrotingen. Want het moet voor zoveel mogelijk mensen mogelijk zijn om hier te beginnen, maar ook om hier gelukkig oud te worden. Goed beleid is daarbij geen vanzelfsprekendheid.
- Groene daken. En nee, daarmee bedoelen wij niet de gras- en bloemendaken zoals deze die besproken worden in het hoofdstuk Klimaat – ook al zijn wij daar ook groot voorstander van. Met groene daken bedoelen wij hier een soort reuze-pergola's, in eerste instantie boven de drukste winkelgebieden. Hiermee zorgen wij voor broodnodige verkoeling, opvang van (regen)water, kansen voor biodiversiteit, en een groener en daarmee aantrekkelijker recreatiegebied – en ook zeker niet onbelangrijk, een bijzonder mooie trekpleister voor onze inwoners en toeristen.
- Perceelsplitsing. Wij willen dat de gemeente veelomvattend onderzoek gaat doen naar alle mogelijkheden om meerdere woonvormen op eenzelfde perceel te creëren. Daarbij valt te denken aan zogenaamde kangoeroewoningen, maar kennen wij ook concrete vragen uit bijvoorbeeld Oranjedorp, waar gekeken wordt naar het realiseren van betaalbare starterswoningen op een bestaand (voor deze inwoner te) groot perceel. Wij staan hier zeer welwillend tegenover, omdat wij denken dat dit veel mensen de kans kan bieden eerder, langer, lokaler en goedkoper zelfstandig te wonen.
- Bedrijven Investeringszone. Wij zien kansen in het stimuleren en faciliteren van zogenaamde Bedrijven Investeringszones (BIZ) in onze hoofdwinkelgebieden, en zo nodig ook op bepaalde industriegebieden, in samenwerking met de betrokken EOP's. Wij willen hiermee ondernemers nog meer de kans geven nadrukkelijk betrokken te zijn bij hun werkomgeving, door zelf gezamenlijke investeringen te kunnen doen. Wij stellen hierbij voor dat de gemeente de geïnvesteerde ondernemersgelden in het budget verdubbelt.

- Geveltuintjes. Wij willen alle ondernemers in de gemeente Emmen de kans en ruimte bieden om zogenaamde geveltuintjes bij hun bedrijfspanden te realiseren. Wij geloven dat dit het woonplezier en de aantrekkelijkheid van onze centra op een laagdrempelige manier kan verbeteren. Bovendien merken wij ook uit de praktijk, bijvoorbeeld in het Oude Centrum, dat veel ondernemers graag meedenken over de vergroening van hun werkomgeving. Wij stellen voor dat de gemeente hiervoor subsidies beschikbaar stelt.
- Proactieve transformatie. Wij willen voorkomen dat investeerders bedrijfspanden opkopen voor speculatiedoeleinden. Daarmee willen wij zeggen - het kan niet zo zijn dat grote investeerders panden bewust laten verloederen, in de hoop dat de gemeente het pand daarom voor een te hoge prijs overneemt. Daarnaast kennen wij verschillende voorbeelden van bedrijfspanden en woningen in de gemeente Emmen die al jarenlang leegstaan, en waarbij geen verwachting is dat deze binnenkort weer in gebruik zullen worden genomen. Dit is niet alleen slecht voor het aanzien van onze gemeente, maar het betekent ook dat deze panden niet tot woningen getransformeerd kunnen worden. Wij willen daarom dat de gemeente proactief de eigenaren van deze panden gaat benaderen, de mogelijkheden voor een lokale leegstandsbelasting gaat onderzoeken, en in Den Haag gaat lobbyen voor landelijke wetgeving hieromtrent.
- Auto's in het centrum. Wij stellen voor dat de autoluwe zone in het centrum van Emmen flink wordt uitgebreid, door de Hoofdstraat-rotonde, een gedeelte van de Wilhelminastraat tot aan de Kapelstraat, en het gedeelte van de Hoofdstraat vanaf de Minister Kanstraat tot aan de Derksstraat, achter paaltjes te zetten. Wij willen hierbij meer ondernemers de kans geven terrasruimte te creëren, maar wij geloven ook dat het flink kan bijdragen aan het (gevoel van) veiligheid in deze gebieden. Verder stellen wij voor dat in het centrum van Klazienaveen onderzocht wordt of het instellen van eenrichtingsverkeer in de vorm van een lus rond het centrum de verkeersproblemen aldaar kan verminderen en het bovendien veiliger kan maken om hier te voet en te fiets te winkelen.

Klimaat

Hier wil ik oud worden

De gemeente Emmen is een groene gemeente. Daar zijn we trots op. De lucht is schoon, er is meer natuur en bos dan asfalt, woonwijken en -centra worden duurzaam ingericht en met cultuurhistorische natuurgebieden en parken als het Bargerveen en het Rensenpark heeft de gemeente Emmen visitekaartjes om trots op te zijn. D66 Emmen koestert dit, maar weet ook dat het niet vanzelfsprekend is. Klimaatverandering klopt aan de deur. De klimaattransitie is in veel gevallen al achter de voordeur te vinden en in de portemonnee te voelen. Wij willen dat de gemeente Emmen zich niet langer verschuilt achter opdrachten van de provincie en Den Haag, maar verantwoordelijkheid neemt. Wij willen er met u voor zorgen dat de klimaattransitie niet alleen betaalbaar wordt, maar voor u gaat werken – bijvoorbeeld in de hoogte van uw energierekening. Emmen is een leefbare, duurzame gemeente. Samen met u zorgen wij dat dit in de toekomst ook zo blijft.

› Participatie.

Het is belangrijk dat iedereen mee kan doen met de klimaattransitie. Dat betekent dat de klimaatmaatregelen beheersbaar en betaalbaar moeten zijn, maar vooral ook dat u als inwoner inspraak heeft over wat er in uw leefomgeving gebeurt. Concreet stellen wij het volgende voor:

- Klimaatagenda. Stel een klimaatagenda op. Maak daarin duidelijk wie de grootste vervuilers zijn en hoe zij de rekening gaan betalen.
- Sociale innovatie. Zet in op sociale innovatie, door te kijken naar deelvoorzieningen, energiecoöperaties en warmtenetten.
- Luisteren. Luister naar de inwoners. Zonnepanelen en windmolens zetten we daar neer waar draagvlak is. Zonnepanelen zetten we bovendien eerst op daken, voordat we ze op land zetten. Samen met onze agrarische ondernemers gaan we zo snel mogelijk aan de slag met het realiseren van E.A.Z.-windmolens.
- Subsidies. Stel subsidiemaatregelen in voor het realiseren van groene daken, zonnepanelen, betere isolatie en warmtepompen.
- Stimuleren. Stel stimuleringsmaatregelen en specifieke, goedkope leningen in (bijvoorbeeld zonnelingen en isolatielingen), zodat inwoners met een kleinere portemonnee mee kunnen doen.
- Werk. De klimaattransitie kan vele banen opleveren. Het is daarom belangrijk dat de gemeente een vestigingsklimaat creëert waarbinnen de juiste bedrijven aangetrokken worden. Ook dient de gemeente samen met (hoge)scholen en universiteiten een coördinerende rol op te pakken. Zo zorgen we ervoor dat opleidingen en werk zo veel mogelijk op elkaar aansluiten.
- Het goede voorbeeld. De gemeente dient het goede voorbeeld te geven, ook op het gebied van duurzaamheid. Wij willen daarom dat de gemeentelijke catering wordt aangepast, waarbij vegetarisch en veganistisch de norm wordt en vlees en zuivel keuze-opties.

› Vervoer.

Vervoer is een van die onderwerpen die in meerdere hoofdstukken terugkomt, omdat het op veel facetten van ons leven invloed heeft. Ook op het gebied van klimaat, is het belangrijk dat we scherp naar vervoer kijken. Want als we de CO₂-uitstoot willen verminderen, zullen we ook op een andere manier naar onze manier van vervoeren moeten kijken. Wij denken daarbij aan het volgende:

- Elektrische auto's. Wij willen het mogelijk maken dat zoveel mogelijk mensen een elektrische auto kunnen bezitten. De gemeente dient daarom zelf zoveel mogelijk oplaadpunten te realiseren, maar er moeten ook stimuleringsregelingen komen voor elektrische laadpunten aan huis.
- Uitstootvrije gemeente. Wij willen naar een toekomst waarin onze centra en dorpskernen uitstootvrij zijn. Daarom willen wij dat de gemeente voorrang geeft aan zero-emissie voertuigen door uitstootvrije zones te creëren. Voor aan- en afvoer van bedrijven en winkels in deze zones kunnen hubs worden opgezet, waar voor deze taak (gemeentelijke) uitstootvrije voertuigen beschikbaar zijn. Zo wordt het bovendien een stuk veiliger voor voetgangers en fietsers in de centra en dorpskernen.

- Doorstroom. Voertuigen die vaak moeten stoppen en weer opstarten stoten het meeste uit. De gemeente dient daarom haar (nieuwe) infrastructuur zo in richten, dat auto's en andere voertuigen die veel uitstoten, kunnen doorstromen zonder daarbij continu te hoeven stoppen voor bijvoorbeeld verkeerslichten en (slecht ingerichte) rotondes.
- De Rondweg. De Rondweg in Emmen komt in provinciaal bezit. De ambitie is om van deze weg een doorrijroute te maken. Onze inzet is om de maximale snelheid op 70 km per uur te houden en om de geluidsoverlast tot een minimum te beperken. Daarnaast zien wij graag dat er gebruik gemaakt gaat worden van zo stil mogelijk asfalt, wanneer het wegdek vernieuwd wordt.

) **Bouw.**

Wonen is een van de belangrijkste onderwerpen van dit moment. Het verdient daarom een eigen hoofdstuk, wat u ook in dit verkiezingsprogramma kunt vinden. Toch zijn er onderdelen van deze opgave die zo vervlochten zijn met het onderwerp klimaat, dat wij het gerechtvaardigd vinden ze hier te benoemen. Hieronder leest u welke punten dat zijn:

- Eerst verbouwen, voor nieuwbouwen. Grond is kostbaar en schaars. Wij willen daarom eerst zo veel als mogelijk het huidige woningbestand aanpassen en leegstaande bedrijfspanden verbouwen, voordat we kostbare landbouw- en natuurgrond inzetten voor nieuwbouw.
- Zet in op circulair en modulair bouwen. Er is een gebrek aan grondstoffen, de vraag naar (nieuw)bouw wordt steeds groter en elke levensfase verdient een andere woning. Wij geloven daarom in woningen die opgezet worden via kliksystemen, die je makkelijk kunt aanpassen en die je bovendien kunt verplaatsen. Hiermee blijven we ook de stikstofcrisis voor. De gemeente dient daarom geld vrij te maken voor ruimte en innovatie, maar ook vooral om toenadering te zoeken tot innovatie-aannemers en (hoge)scholen en universiteiten die met dit onderwerp aan de slag durven te gaan.
- Tuinen verdienen groen, geen stenen. Om beter om te gaan met piektemperaturen, maar ook om de biodiversiteit te bevorderen, is het belangrijk dat we ophouden met het volbouwen van tuinen, wijken en dorpen met steen. Wij stimuleren daarom initiatieven zoals Steenbreek en het NK Tegelwippen.
- Emmerhout. Wij willen van Emmerhout de eerste energieneutrale wijk van Emmen maken. Emmerhout was ooit een stedenbouwkundig fenomeen, waar planologen uit het land naartoe kwamen, vanwege de opvallende (doorgesneden) bloemkoolvorm. De laatste jaren komt het echter vooral in het nieuws vanwege de klimaatopgave en het falen van de gemeente om subsidiegelden aan te trekken. Daar gaan wij verandering in brengen, vanwege onze krachtige stem in Den Haag. Emmerhout verdient beter en zal als voorbeeld dienen voor de rest van de gemeente.
- Duurzaam aanbesteden. De gemeente dient duurzamer aan te besteden. Bij de gunning van (bouw)projecten dient energiezuinig, klimaatadaptief, natuurinclusief en circulair bouwen zwaarder mee te wegen. Wij passen hier ons aanbestedingsbeleid op aan.
- Het goede voorbeeld. De gemeente dient zelf het goede voorbeeld te geven. Al het gemeentelijke vastgoed dient aan duurzaamheidseisen te voldoen, waarbij bovendien zoveel als mogelijk alle gemeentelijke daken volgeplaatst dienen te worden met zonnepanelen.
- Pakkethubs. Wij denken met centrale ophaalpunten voor pakketten en post in woonwijken en dorpen veel onnodige vervoersbewegingen te kunnen voorkomen. Boven verwachten wij dat deze hubs een leuke ontmoetingsplaats kunnen zijn, en daarmee kunnen bijdragen aan de sociale cohesie in uw woonomgeving.
- Voorspelbaarheid. De verduurzaming van onze gemeente moet voor ondernemers voorspelbaarder zijn. Ondernemers zouden niet verrast mogen worden door gemeentelijke maatregelen op het gebied van klimaat. Zo kunnen onze ondernemers hier rekening mee houden in hun investeringen en blijft het voor hen zo betaalbaar mogelijk.
- Groene parkeerplaatsen. Alle gemeentelijke parkeerplaatsen dienen te vergroenen. Wij denken dat groene overkappingen, maar ook het aanplanten van bomen, hittestress kunnen voorkomen en voor broodnodige vergroening kunnen zorgen. Wij spreken daarbij de ambitie uit van één boom per twee (auto)parkeerplekken.
- Warmtenet. Wij zien (al jaren) grote potentie voor een gemeentelijk warmtenet, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de restwarmte die de bedrijvigheid op het Getec Park genereert. Wij denken bovendien dat de inwoners

die hieraan zouden deelnemen, een flinke korting op de energierekening kunnen verwachten. Het is van belang dat de gemeente dit warmtenet omarmt, en als serieuze optie gaat stimuleren.

› Biodiversiteit.

In Emmen is het goed leven, onder andere vanwege de veelheid aan natuur, maar ook vanwege de dieren die daarin te vinden zijn. Het aantal wilde dieren in Nederland is echter sinds 1990 gehalveerd. De gemeente dient hierin haar verantwoordelijkheid te nemen en beleid te ontwikkelen dat het behoud van de biodiversiteit in onze gemeente tot doel heeft. De volgende punten zijn daarbij van belang:

- Zaai- en maaibeleid. De gemeente dient haar maaibeleid te herzien – het dient natuurvriendelijk en gefaseerd uitgevoerd te worden. Het kan niet zo zijn dat er meerdere keren per jaar lukraak gemaaid wordt, terwijl het alternatief niet alleen beter is voor de natuur, maar ook nog eens veel goedkoper. D66 Emmen is er trots op dat er in 2019 een motie van onze hand is aangenomen, die er op toeziet dat de gemeente bermen alleen dient te maaien daar waar de verkeersveiligheid in het geding komt. Wij denken echter wel dat de gemeente hier nog beter werk van kan maken. Wij willen daarom dat er een ecologisch bermbeheerplan komt, waarbinnen de nadruk dient te liggen op het zo min mogelijk maaien van onze bermen en het inzaaien met inheemse planten, kruiden en bloemen.
- Integraal beleid. Het behoud van biodiversiteit dient onderdeel te worden van de energietransitie. Daarmee willen we zeggen: daar waar we onze woonomgeving anders inrichten om te voldoen aan onze klimaatdoelstellingen, daar proberen we dat zoveel als mogelijk te doen op een manier waarbij ook rekening wordt gehouden met het behoud van biodiversiteit in onze gemeente.
- Kinderen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen al vanaf een jonge leeftijd in contact komen met dier en natuur. De gemeente dient organisaties en initiatieven zoals het instituut voor natuureducatie (IVN) daarom zoveel als mogelijk aan te trekken en te behouden. Wij zijn er trots op dat een amendement van onze hand is aangenomen bij de behandeling van de begroting 2022, die voorkwam dat de gemeente Emmen zou breken met IVN Noord.
- Eikenprocessierups. De gemeente dient anders om te gaan met de eikenprocessierups. Op dit moment bestaat de oplossing vooral uit het met heel veel gif platspuiten van bomen en struiken. Niet alleen de eikenprocessierups gaat daarvan dood, maar ook andere dieren. Er worden op (hoge)scholen en universiteiten veel innovaties onderzocht. Daar moeten we bij aansluiten. In de tussentijd is het belangrijk dat de gemeente natuurinclusieve maatregelen neemt. Zo dienen we slimmer om te gaan met ons bomenbeleid, maar moeten we het ook mogelijk maken dat lokale inwoners (kosteloos) vogelkastjes tot hun beschikking krijgen.
- Bomen. Voor elke boom die in onze gemeente gekapt wordt, willen wij dat er twee voor worden teruggeplant. Bovendien dient de aanplanting zo divers mogelijk te zijn, waarbij de gemeente absoluut dient te voorkomen dat er (weer) alleen eikenbomen geplant worden.
- Bladblazers. Bladblazers zijn vervuilend, luidruchtig en bovendien enorm slecht voor de insectenpopulatie. Wij vinden daarom dat de gemeente zo snel mogelijk moet stoppen met het gebruik van deze apparaten. Waar mogelijk willen wij ook het gebruik hiervan door particulieren aan banden leggen, in ieder geval op bepaalde plekken en op gezette tijden. De gemeente dient in het verlengde hiervan regels op te stellen voor het onderhoud van het openbaar groen – het gebruik van emissieloois gereedschap moet de norm worden.
- Dierenwelzijn. Wij vinden dat dierenwelzijn een vast onderdeel moeten worden van de portefeuille van een wethouder. Dierenwelzijn in de breedste zin van het woord verdient continue aandacht van de gemeente, en de gemeenteraad dient de kans te krijgen de gemeente te controleren op dit beleid. Een van de zaken die deze wethouder kan onderzoeken, is bijvoorbeeld of hondenweides een meerwaarde kunnen hebben in bepaalde dorpen of wijken.

› Afval.

De realiteit is dat we in de gemeente Emmen te veel restafval produceren per huishouden. D66 Emmen wil voorkomen dat de rekening hiervoor volledig bij u terecht komt. Het verminderen van ons restafval hoeft namelijk niet te betekenen dat uw rekening hiervoor omhoog gaat – integendeel zelfs. Wij zien de volgende kansen:

- Circulair. We willen inzetten op afvalpreventie en het vaker hergebruiken van producten als eerste stap richting een circulaire economie. Doordat we vaker hergebruiken, verwachten wij bovendien hierdoor de openbare ruimte

schoner te houden. D66 Emmen is bijzonder trots op de landelijke inzet van D66 op het gebied van statiegeld voor kleine plastic flesjes en blikjes.

- Verantwoordelijkheid. Wij verwachten dat (grote) fastfoodketens hun verantwoordelijkheid gaan nemen in het tegengaan van afvaldumping. Indien zij dat niet doen, komt wat D66 Emmen betreft de rekening hiervoor (ook) bij deze bedrijven te liggen. Wij willen deze bedrijven bovendien niet eeuwig de hand boven het hoofd houden. Als zij niet met innovatieve oplossingen komen om hun verpakkingen uit de natuur te houden, dan dient de gemeente serieus te kijken naar de aan deze ketens verleende vergunningen.
- Containertuintjes. Wij zijn bijzonder blij dat ons initiatief voor containertuintjes tot (kleine) uitvoering is gebracht. Wij verwachten met soortgelijke kleinschalige en buurtgerichte innovaties meer eigenaarschap en daarmee verantwoordelijkheid te creëren.
- Diftar. De komende jaren gaan wij als gemeente aan de slag met een gedifferentieerd tarief voor de afvalwerking. Wij denken dat dit een goede maatregel is, die op den duur het afvalbeheerbeleid voor iedereen betaalbaar houdt. Daarbij vindt D66 het wel van belang dat de randvoorwaarden op orde zijn. Elke inwoner moet zo gemakkelijk mogelijk grijs en groen kunnen scheiden, luiers moeten apart kunnen worden ingeleverd, en er moeten voldoende ondergrondse containers zijn.

) Landbouw.

De agrarische sector heeft een belangrijke rol in het klimaatbestendig houden van onze gemeente. Daarom willen wij samen aan de slag met onze agrarische ondernemers, waarbij wij hun de ruimte geven om te innoveren en te ondernemen. Samen willen wij tot het volgende komen:

- Agroforestry. Zet in op een overgang naar agroforestry. Dit is een ingewikkeld woord, voor een makkelijk concept – de natuur en landbouw moeten niet meer naast elkaar bestaan, maar elkaar versterken. Wij willen een proef opzetten voor een voedselbos, samen met de provincie en LTO.
- Stop de schaalvergrotingen. Het is op dit moment groeien of verzuipen voor agrarische ondernemers. Dat moet stoppen. Producten verdienen een eerlijke prijs, waardoor er gemakkelijker gekeken kan worden naar kleinere en schonere vormen van landbouw. Dat er van elke verdiende euro in de agrarische sector 77 cent naar de supermarkt gaat, is niet uit te leggen. Daar waar mogelijk dient de gemeente daarom lokale afzetmarkten te creëren of te stimuleren, en zelf ook altijd een eerlijke prijs te betalen.
- Glyfosaat. Stop zo snel als mogelijk met het gebruik van glyfosaat. Stimuleer biologisch boeren en stel in ieder geval een verbod in op het gebruik van glyfosaat op gemeentelijke pachtgrond.
- Samen onderzoeken. Stimuleer de inzet van groenstroken, poelen, bloemrijke slootkanten en struikranden, door samen met agrarische ondernemers de mogelijkheden tot subsidies te onderzoeken. Daarbij is het belangrijk dat deze groenstroken een grotere omvang hebben, maar ook dat agrarische ondernemers voor hun verlies gecompenseerd worden.
- Haal de regeldruk weg. Van agrarische ondernemers wordt veel gevraagd. Bovendien krijgen agrarische ondernemers niet altijd de tijd om nieuwe innovaties goed door te voeren. Het is daarom belangrijk dat de gemeente niet nog meer regels gaat opleggen, bovenop de al bestaande regels vanuit de provincie, Den Haag en Europa. Daarentegen willen we juist dat de gemeente innovatie mogelijk maakt – door bijvoorbeeld grond over te kopen, stadslandbouw mogelijk te maken en lokale afzetmarkten te creëren, zoals een ouderwetse boerenmarkt.

Onderwijs & Cultuur

Hier krijg ik gelijke kansen

Goed onderwijs, vanaf het allereerste levensmoment, geeft ieder mens de beste kansen. Kunst en cultuur zijn een uiting van al onze levenslessen en daarmee onze meest waardevolle spiegel. Wij zijn er dan ook trots op dat dankzij de inzet van D66 Emmen het Openbaar Onderwijs Emmen eindelijk verzelfstandigd is, dat wij zoveel mogelijk de financiering van de Bibliotheek en de Kunstbeweging hebben kunnen behouden en dat we in gezamenlijkheid het Rensenspark hebben opgezet, wat is verworven tot een groene, culturele parel in het centrum. Wel is dat een lastige strijd geweest, omdat de meerwaarde van kunst en cultuur niet voor alle partijen in de gemeente Emmen vanzelfsprekend is. Bovendien liggen er nog vele uitdagingen, bijvoorbeeld in het toegankelijk en betaalbaar houden van kunst en cultuur, het organiseren van een brede, rijke schooldag en het terugdringen van laaggeletterdheid. Een stem voor D66 is een stem voor het beste onderwijs en een vrije en toegankelijke cultuursector, en daarmee de beste kansen voor u en uw kinderen.

› Laaggeletterdheid.

Goed kunnen lezen en schrijven vanaf een jonge leeftijd, maar ook zeker op een oudere leeftijd, maakt het leven een stuk makkelijker en aangenamer. Wij vragen daarom constant aandacht voor het probleem van laaggeletterdheid, en stellen de volgende aanvullende maatregelen voor:

- Samenwerking. Wij geloven dat een groot deel van de oplossing te vinden is in samenwerking met onze scholen. Daarbij dienen wij samen aanvullende maatregelen te bedenken bovenop de landelijke richtlijnen, omdat de huidige inzet op begrijpend lezen niet genoeg is. Indien er extra financiering nodig is, dan dient de gemeente hiervoor garant te staan.
- Lezen. Lezen is leerzaam en nuttig, maar het kan vooral ook heel leuk zijn. Wij willen dat de gemeente veel meer inzet op promotie hiervan, bijvoorbeeld in samenwerking met de Bibliotheek. Daarbij denken wij aan gemeentelijke boekenclubs, een boek van de maand/het jaar, lokale stimuleringsprijzen voor schrijvers, minimavergoedingen voor bepaalde boeken, en een speciale jeugd aanpak.
- Brede scholen. Wij kijken met veel bewondering naar het Kindcentrum Emmerhout, dat huisvesting biedt aan meerdere scholen, een kinderopvang, een voorschool, maar ook de bibliotheek. Wij denken dat dit een aanpak is die op meer plekken in de gemeente kan werken en die door insluiting van de bibliotheek ook kansen biedt om meer werk te maken van lezen en schrijven.
- Zichtbaarheid. Laaggeletterd zijn is een overerfbaar probleem, zoals bijvoorbeeld armoede. Bovendien treden mensen niet graag naar buiten met het feit dat ze minder goed kunnen lezen of schrijven. Dat maakt het erg lastig precies inzichtelijk te maken hoe groot het probleem is. Wij stellen daarom voor dat alle gemeentelijke ambtenaren die klantcontact hebben, een speciale training krijgen waarin hen wordt geleerd signalen te herkennen waaraan te zien is dat een persoon mogelijk laaggeletterd is. Deze signalen kunnen ze vervolgens doorzetten naar gespecialiseerde ambtenaren, die deze proactief oppakken.
- Gratis kinderopvang. Wij zijn trots op de landelijke D66-inzet voor een brede schooldag en gratis kinderopvang. Kansenongelijkheid ontstaat namelijk al vanaf dag één, en bovendien kunnen ouders met minder financiële vrijheid ook sneller gedwongen worden zelf in te moeten betalen op hun werk of ontwikkeling, omdat ze de opvang niet kunnen betalen. Als de invoering van landelijke wetgeving te lang op zich laat wachten, dan stellen wij voor dat de gemeente Emmen zelf gratis kinderopvang gaat aanbieden, aan alle kinderen van 0 tot 4 jaar. Daarbij willen wij bovendien onderzoeken of het meerwaarde heeft voorscholen en kinderopvangorganisaties te integreren.

› Kansen.

Maatwerk is het kernwoord, om echt alle kansen in het onderwijsveld te zien en te pakken. Dat kunnen onze scholen al goed, maar ook de gemeente kan hier meer werk van maken. Wij zien de volgende kansen:

- De Universiteit van het Noorden. De universiteit van het Noorden is een alliantie tussen hogescholen en universiteiten, die in Emmen gevormd wordt door samenwerking tussen de Rijksuniversiteit Groningen, NHL Stenden en het Drenthe College. Het plan om samen een Campus Emmen te gaan vormen, juichen wij als

onderwijspartij van harte toe. Wij zien daarbij bijzonder veel potentie in samenwerking met onze industrie, zorg en innovatie – bijvoorbeeld op het gebied van de waterstofeconomie en de klimaattransitie.

- Stimuleringsprogramma's. Wij willen de mogelijkheden verkennen voor het opzetten van stimuleringsprogramma's voor niet-gekwalificeerde jongeren, samen met opleiders en de technieksector. Daarbij denken wij bovendien dat er cofinanciering mogelijk is, omdat de sector zelf ook opleidings- en ontwikkelingsfondsen kent.
- Vakleerkrachten gymnastiek. Wij willen zo veel mogelijk vakleerkrachten gymnastiek die opgeleid zijn om bewegingsonderwijs te geven. Daarmee krijgen onze kinderen het beste onderwijs, maar houden wij ze ook in beweging (en bieden we daarmee tegenwicht aan het probleem van overgewicht). De gemeente dient daarom een goed vestigingsklimaat te scheppen en gunstige voorwaarden voor deze vakleerkrachten te creëren.
- Persoonsgerichte aanpakken. De verantwoordelijke wethouder zou op elk moment van de dag precies inzichtelijk moeten hebben wie de meest kwetsbare jongeren in Emmen zijn. Dat maakt het mogelijk om persoonsgerichte aanpakken te maken, en om daarmee te voorkomen dat deze jongeren in de criminaliteit terecht komen. Wij kijken daarbij ook naar Bureau Halt, dat wat D66 betreft een belangrijkere rol kan spelen.
- Onderwijs begint bij 0. Vanaf het allereerste levensmoment, en dus niet pas vanaf vier jaar, dient er een leeromgeving voor elk kind vorm te worden gegeven. Het is enorm belangrijk dat er meteen aandacht is voor de ontwikkeling van lezen en schrijven, maar ook bijvoorbeeld van overgewicht, omdat die eerste paar jaren vaak formatief zijn voor de rest van het leven van een persoon. Hierbij dient nauw en integraal samen te worden gewerkt door de zorgsector, ambtenaren en ouders.
- Techniek stimuleren. De gemeente Emmen is een maakgemeente. Bovendien is de verwachting dat de klimaattransitie veel banen kan opleveren, die nog lang nodig zullen blijven. Wij willen daarom samen met de scholen inzetten op het stimuleren van techniek in het basis- en voortgezet onderwijs en samenwerking stimuleren tussen het voortgezet onderwijs en het bedrijfsleven, bijvoorbeeld op het GETEC park.
- Participatiewebshop. Onder de naam 'Doe Mee Webshop' zijn stimuleringsregelingen beschikbaar voor personen met een lager inkomen. Wij willen de participatieregelingen voor jongeren graag zo uitbreiden, zodat zij altijd recht hebben op sportles en muziekles, en zo nodig bijles – al zijn wij van mening dat bijles eigenlijk niet nodig zou moeten zijn wanneer het reguliere onderwijs goed op orde is.
- Speelpleinen. D66 Emmen vindt het belangrijk dat alle speelpleinen, rondom scholen maar ook elders, groen worden ingericht, waarbij ook zo veel als mogelijk beweging wordt gestimuleerd. Bij nieuw- of verbouw stellen wij dit dus als basisvoorwaarde.
- Sport. Het is belangrijk dat we sport dichtbij scholen en andere onderwijslocaties houden. Bovendien dient er een verantwoorde omgeving te zijn, waarbinnen talentvolle sporters zich volledig kunnen ontwikkelen onder behoud van een goed onderwijsklimaat. De gemeente dient hierin de scholen te ondersteunen, maar ook te stimuleren, en de samenwerking met sportverenigingen te vergemakkelijken.

› Kunst & Cultuur.

Kunst en cultuur verrijken, dagen uit, inspireren en laten groeien. Wij zijn er bijzonder trots op dat kunst en cultuur op veel plekken in de gemeente toegankelijk is, dat verschillende verenigingen zich hiermee bezighouden, dat de gemeente Emmen veel eigen kunstenaars kent en dat er bovendien veel concerten en festivals georganiseerd worden. Ook zijn wij erg trots op Wildlands dat, alhoewel het een flinke investering gevraagd heeft, op weg is om uit de rode cijfers te klimmen en een onschatbaar visitekaartje voor de regio is. Dit zijn de punten die onze hoofdinzet vormen op dit gebied:

- Wildlands. D66 Emmen is blij met de transformatie van het Noorder Dierenpark tot het stadspark Rensenspark en Wildlands Adventure Zoo Emmen. Het heeft veel geld gekost, maar dat weegt wat ons betreft niet op tegen ons nieuwe groene, culturele hart, en de ruimte en vrijheid voor de dieren in Wildlands. Als het weer nodig blijkt te zijn, dan dient de gemeente garant te staan voor extra leningen. Wij hebben desalniettemin vertrouwen in het huidige bestuur van Wildlands en verwachten dat het op termijn zwarte cijfers gaat draaien.
- Het Forum van Emmen. Bij de bespreking van de begroting 2022, heeft D66 Emmen het plan gelanceerd voor een 'Forum van Emmen', naar het voorbeeld van het Forum in Groningen. Dit omdat de Bibliotheek en de Kunstbeweging uit hun jasje groeien en samen op zoek zijn naar nieuwe huisvesting. Wij geloven hiermee een toeristische hotspot te kunnen creëren, maar bovenal een plek waar verschillende culturele organisaties en hun bezoekers elkaar kunnen

tegenkomen, zoals, naast de Bibliotheek en de Kunstbeweging, ook musea en galerieën, onderwijsinstellingen en ouderen- en jongerenorganisaties. Wij zien daarbij potentie rond het Mondriaanplein in het centrum. Hierbij hoort ook een stabiele financiering die minder afhankelijk is van projectmatige financiering, waaronder het omzetten van projectmatige financiering voor de 'aanpak laaggeletterdheid' naar een structurele financiering.

- Het Atlas theater. Het Atlas theater vormt het groene dak van het centrum en is de toegangspoort voor Wildlands, naast dat het twee grote theaterzalen herbergt, een congrescentrum en horeca en kantoren. D66 Emmen omarmt het theater van harte, maar denkt dat er wel kansen liggen voor meer inkomsten. Zo zien wij graag een uitbreiding van de horeca tegemoet, en denken wij dat er kansen liggen op het gebied van congressen en zaalverhuur aan bedrijven en privé-instellingen.
- Concerten en Festivals. C'est la Vie, Full Colour, de Gouden Pijl, de kermissen, Veenbrand, Chinalights, Emmen on Ice, de 4Mijl loop, de Dorpsvaartloop, Koningsdag, Pitfest, het Hello Festival, Alles Kids, Fable en Fantasy, Barrefood, de Samenloop voor Hoop, het Shanty festival, Oktoberfest, het Megapiratenfestijn, Boo at the Zoo, het Glazen Huis... Emmen kent heel veel culturele evenementen. En daar zijn wij bijzonder trots op! D66 Emmen wil daarom ook dat de gemeente alle ruimte blijft bieden aan al deze evenementen, en met een open blik kijkt naar nieuwe initiatieven.
- Toegankelijkheid. D66 Emmen wil onderzoeken of het mogelijk is om op openbare kunst en cultuur QR-codes te plaatsen, die onze inwoners en bezoekers kunnen scannen en waarbij basisinformatie wordt gegeven over het ter sprake zijnde kunst- en/of cultuurobject. Wij denken daarmee de openbare voorzieningen nog toegankelijker te maken.
- Openbare voorzieningen. Wij willen graag met de EOP's en andere maatschappelijke partners in gesprek over het plaatsen van (meer) openbare voorzieningen voor kunst en cultuur in de gemeente. Daarbij denken wij bijvoorbeeld aan openbare schaaktafels, kunstuitingen, buurtbibliotheken en sociale ontmoetingsplaatsen, zoals jeu-de-boules-banen.

Zorg & Sport

Hier ben en blijf ik gezond

Het is fijn leven in Emmen. Een goede gezondheid is de basis voor dat fijne leven. Het is daarom belangrijk dat de gemeente oog houdt voor preventie, omdat voorkomen altijd beter dan genezen is. En het is ook broodnodig, omdat veel inwoners van Emmen last hebben van overgewicht en daaraan gerelateerde zorgklachten. Je geboorteplaats zou daarentegen juist nooit invloed mogen hebben op je gezondheid. Wij stellen daarom een zorgvisie voor, vanaf de geboorte tot aan de dag van overlijden. Het is belangrijk dat dit een integrale visie is, omdat gezondheidsproblemen vaak een oorzaak hebben in maatschappelijke omstandigheden, zoals werkloosheid, armoede, laaggeletterdheid en een ongezonde leefomgeving. Wij stellen hieronder daarom zorgmaatregelen voor, met daarbij speciale aandacht voor sport, maar verwachten gelijktijdig dat onze visie op bijvoorbeeld onderwijs, veiligheid en het klimaat ook bijdragen aan het voorkomen van zorgproblematiek.

› Preventie.

Voorkomen is altijd beter dan genezen. Zorg moet daarom laagdrempelig toegankelijk zijn en de gemeente moet ook een proactieve rol oppakken in het voorkomen van (escalatie van) zorgproblematiek. Wij denken hierbij aan de volgende aanvullende maatregelen:

- Sportvisie. Wij willen dat de gemeente samen met het onderwijs en alle sportverenigingen een brede sportvisie opstelt, waarin in ieder geval beleidsregels zijn opgenomen rondom het laagdrempelig toegankelijk maken van (verenigings)sport, het in contact brengen van jeugd met sport en het in beweging houden van ouderen.
- Buurtsportcoaches. Buurtsportcoaches zetten zich in zes gebieden in de gemeente in voor het organiseren en (laten) uitvoeren van sport en beweging, waarbij niet alleen wordt ingezet op 'traditionele' sport, maar ook op natuurlijk bewegen, sportief bewegen en topsport. D66 Emmen wil in ieder geval de huidige basis van buurtsportcoaches op peil houden, maar waar mogelijk ook uitbreiden.
- Voldoende beweegruimte. Het moet natuurlijker worden om te bewegen en te sporten in onze gemeente. Daar kan de gemeente tegenoverstellen dat het voldoende openbare plekken realiseert, waar laagdrempelig en gratis gesport kan worden. Daarbij denken wij ook aan groene trimbanen in onze bossen en natuur.
- De fiets. In de hoofdstukken Wonen en Klimaat besteden wij uitgebreid aandacht aan de topositie die de fiets wat ons betreft moet krijgen in onze gemeente. Wij verwachten dat dit ook bijdraagt aan preventie, omdat het een gezonde manier van verplaatsen is.
- Eenzaamheid. Uit onderzoek komt naar voren dat 14.4% van de inwoners van Emmen zich (soms of altijd) zeer eenzaam voelen. Dat is een bijzonder trieste constatering. Bovendien kan eenzaamheid ook leiden tot een veelvoud aan zorgbehoeften. Wij willen dan ook alles op alles zetten om hier daadkrachtig beleid tegenover te zetten. Wij denken dat er een goed begin gemaakt kan worden als de gemeente snel aansluit bij de Nationale Coalitie en het actieprogramma van Eén tegen eenzaamheid.
- Roken. D66 Emmen wil zo snel mogelijk toe naar een rookvrije gemeente. Alle schoolpleinen zijn rookvrij, en wij stellen voor dat er beleid ontwikkeld wordt voor het rookvrij maken van alle sportverenigingen, speeltuinen en terrassen. Het rookvrij maken van terrassen denken wij te kunnen stimuleren door deze ondernemers meer terrasruimte te gunnen.

› Jeugd.

Een gezonde levensstijl begint bij dag één. Wij stellen daarom een zorgbeleid voor dat aansluit bij onze visie op Onderwijs en Cultuur. Concreet denken wij aan de volgende actiepunten:

- Gratis kinderopvang. In het hoofdstuk Onderwijs & Cultuur besteden wij aandacht aan de landelijke D66-inzet voor gratis kinderopvang en onze lokale voorstellen daaromtrent. Wij denken daarbij in het kader van onderwijs aan het vroeg investeren in taalontwikkeling, maar het biedt natuurlijk ook een goede kans voor voorlichting en (vroeg)preventie op het gebied van zorg. Vanzelfsprekend zijn alle maaltijden op de opvang gezond.
- Plezier. Sporten is, naast dat het gezond is, ook vooral leuk. De gemeente dient dat veel meer te benadrukken, bijvoorbeeld in haar eigen uitingen, maar ook in haar communicatie. Wij denken bovendien dat sport(plezier), in verenigingsverband, een sterk sociaal middel kan zijn in het terugdringen van eenzaamheid.

- Ouders. Een gezonde levensstijl van een kind begint nadrukkelijk bij de ouders. Wij stellen daarom voor dat er expertise ontwikkeld wordt in het actief benaderen en omgaan met ouders van kinderen over wie signalen binnenkomen van een ongezonde levensstijl. Dat dient in samenspraak met de scholen te gebeuren, maar het initiatief ligt daarvoor vooral bij ambtenaren (ook om de balans leraar – leerling – ouder niet negatief te verstoren).
- Jeugdzorg. Er wordt enorm veel gemeenschapsgeld besteed aan jeugdzorg, en de verwachting is dat dit alleen maar meer wordt. Ook lopen de wachttijden steeds meer op. Hier mag en moet de gemeente kritisch op zijn. Bovendien kan de gemeente strenger naleven dat er kwaliteit geleverd wordt. Wij stellen daarom voor dat er een alomvattend onderzoek komt naar alle jeugdcontractpartners van de gemeente, ook in samenwerking met de scholen, waarin duidelijk wordt wat de zorgbehoefte is en wat die gaat worden, welke zorg geleverd wordt en voor welke prijs dat gebeurt. De resultaten van dit onderzoek dienen gevormd te worden naar een integrale jeugdzorgvisie, waarbij de gemeenteraad meer in control dient te komen.

> Ouderen.

De meeste inwoners van onze gemeente hebben reeds een respectabele leeftijd bereikt. Bovendien is de verwachting dat deze groep een steeds groter gedeelte van onze inwoners gaat vormen. Het is daarom belangrijk dat er een duidelijke visie op de specifieke zorgbehoefte van ouderen is.

- Duidelijkheid. Alle gemeentelijke informatie over de beschikbare WMO-voorzieningen dient duidelijk en begrijpelijk te zijn, en makkelijk te vinden. Wij stellen voor dat de gemeente een brede uitvraag doet over de vindbaarheid van deze informatie, bijvoorbeeld in samenwerking met de Seniorenraad Emmen, en de resultaten van die uitvraag deelt met de gemeenteraad zodat er stappen kunnen worden genomen indien dat nodig blijkt te zijn.
- Zorgaanbieders. De gemeente speelt een belangrijke rol als spil tussen zorgaanbieders en zorgvragers. D66 wil de wensen en mogelijkheden van onze ouderen vooropzetten in dit overleg van vraag en aanbod, waarbij onnodige bureaucratie dient te worden voorkomen. Bovendien dient er voldoende gemeentelijke ondersteuning te zijn in het zoeken naar de juiste zorgaanbieder.
- Ouderenadviseurs. Wij stellen voor dat er ambtenaren op het gemeentehuis aanspreekbaar zijn als adviseur voor ouderen, op het gebied van allerlei zaken, zoals bijvoorbeeld de WMO. Bovendien dienen deze ambtenaren ook zelf een actieve benaderingsrol op te pakken.
- Veiligheid. Het wordt steeds gebruikelijker om langer thuis te wonen. Dat is een ontwikkeling waar D66 positief tegenover staat, maar het is wel van belang dat dit op een veilige manier gebeurt. In het hoofdstuk Wonen stellen wij meer over het aanpassen van ons huizenbestand, maar ook in het kader van zorg is het van belang scherp te zijn op een veilige thuissituatie. De gemeente kan hierin een voorlichtende rol nemen.
- Preventie. Zoals hierboven ook benoemd, is voorkomen beter dan genezen. Iedere inwoner van onze gemeente moet gezond oud kunnen worden. Daarbij dient de gemeente in te zetten op goedkope, laagdrempelige preventieprogramma's. Wij zien in de sociale inclusie van deze programma's bovendien een belangrijke rol in het voorkomen of verhelpen van eenzaamheid onder ouderen.
- Dementie. Wij zien een grotere rol voor vrijheid, in plaats van veiligheid, in hoe wij omgaan met ouderen met dementie. Daarbij dienen vooral de wensen van de dementerende personen zelf voorop te staan. Iedereen verdient het om met respect en op een gelijkwaardige manier oud te worden. Hierover gaan wij graag het gesprek aan met dementerende ouderen, maar ook met vertegenwoordigers van zorginstellingen die deze zorg verlenen in onze gemeente. Wij zien ook een rol voor buurtbewoners, die bijvoorbeeld gevraagd en ongevraagd langs kunnen komen bij deze zorginstellingen.

> Omdenken.

Zorg is de grootste uitgavenpost van de gemeente, met afstand. De verwachting is dat de kosten voor de zorg in de breedste zin van het woord ook alleen maar zullen toenemen. Het is daarom belangrijk dat de gemeente zichzelf altijd blijft uitdragen om op het gebied van zorg kritisch te vernieuwen. Wij denken daarbij aan de volgende mogelijkheden:

- Een permanent 4Mijl-parcours. Elk jaar wordt in onze gemeente de 4mijl-loop georganiseerd, evenals andere (hard)loopevenementen. Naar het voorbeeld van de gemeente Groningen willen wij daarom een permanent (groen)

4Mijl-parcours inrichten, zodat iedereen continu samen kan oefenen en genieten van de loopsport. Wij denken daarbij aan een veilige route, waarbij ook bijzonderheden zoals de hunebedden voorbijkomen.

- Positieve indicaties. Mensen zijn meer dan een indicatie. Echter, zeker op het gebied van zorg, krijgen mensen al erg snel een (negatieve) indicatie mee, waaraan ze bovendien bij al hun afspraken herinnerd worden. D66 wil hierin een omslag maken. Wij stellen daarom voor dat de gemeente gaat werken positieve indicatoren – zoals geluk, schuldenvrij zijn, gezond zijn of een baan vinden. Wij verwachten hierin bij veel mensen een onnodig negatieve spiraal te kunnen doorbreken.
- Seks. Jong en oud kunnen profiteren van goede voorlichting over het hebben van prettige, vrijwillige en veilige seks. Hierin kunnen scholen, de bibliotheek, verenigingen en de gemeente een voortrekkersrol pakken. Goede voorlichting kan seksueel geweld voorkomen, het stigma van sekswerk halen, gezonde seksuele vorming bij jongeren stimuleren en ook de toegang tot anticonceptie vergemakkelijken. Voor dit laatste punt stellen wij bovendien voor dat anticonceptie ook via de participatiewebshop beschikbaar gemaakt dient te worden.
- Sportaccommodaties. D66 wil een brede inzet op moderne en duurzame sportaccommodaties. Wij verwachten dat dit clubs en verenigingen aantrekkelijker maakt. D66 Emmen heeft zich in verleden bovendien met succes hard gemaakt voor het uitbannen van rubbergranulaat op onze kunstgrasvelden. Daar blijven wij ook in de komende periode scherp op.
- Schoolmaaltijden. Een hongerige maag is een maag die niet goed oplet. D66 wil daarom een onderzoek instellen naar de mogelijkheden voor het terugbrengen van schoolmaaltijden. Bovendien biedt dat ook een mooie kans voor het onder de aandacht brengen van gezond eten. Dit is natuurlijk wel een dure onderneming. Wij stellen daarom voor dat er onderzocht wordt of hier landelijke subsidies voor beschikbaar zijn. Bovendien verwachten wij hierdoor juist op andere gebieden lagere kosten, omdat wij hiermee bijvoorbeeld ook overgewicht onder jongeren kunnen terugdringen. Als er behoefte blijkt voor een wijk of dorp om een pilot te draaien, denken wij aan de wijk Angelslo.
- Studentensportpas. Wij willen zoveel als mogelijk de samenwerking tussen onze mbo's, hbo's en de toekomstige universiteit, en sportverenigingen stimuleren. D66 wil daarbij studenten nog meer stimuleren om te gaan sporten, door middels subsidies een studentensportpas te faciliteren, waardoor studenten goedkoper kunnen (gaan) sporten.

> Armoede.

Armoede is een van de hoofdoorzaken van veel zorgklachten, al wordt het niet altijd als zodanig herkend. Bovendien valt vaak niet aan de buitenkant te zien, hoeveel moeite een persoon precies heeft hoeven doen om een maaltijd op tafel te zetten. Voor dit verkiezingsprogramma hebben wij er daarom voor gekozen armoede op te nemen onder zorg, al is het een probleem dat van alle kanten aangevlogen dient te worden. Wij willen op het volgende inzetten:

- Overerfbare armoede. Armoede is een generationeel probleem. Dat wil zeggen, het is erg moeilijk om patronen van armoede te doorbreken, wat vaak maakt dat armoede van generatie op generatie wordt doorgegeven. Echter, wij weigeren toe te geven aan de mantra 'eens een dubbeltje, nooit een kwartje'. Wij stellen daarom een actieprogramma voor, dat echt werk gaat maken van overerfbare armoede. Wij denken dat daarbij een belangrijke rol voor het onderwijs is weggelegd.
- Jongerenwerkers. Wij zien weer een belangrijke rol voor jongerenwerkers in onze gemeente. Niet alleen om bijvoorbeeld overlast tegen te gaan, of criminalisering te voorkomen, maar ook om signalen van huiselijk geweld en armoede op te pakken. Wij verwachten dat Sedna hierin een rol kan spelen. Daarnaast gaan wij ook graag het gesprek aan met andere organisaties, zoals het gevangeniswezen, over het inzetten van ervaringsdeskundigen als jongerenwerkers in bijvoorbeeld buurthuizen en jongerenhonden.
- Participatiewebshop. Om te komen tot het vragen van hulp, moet eerst vaak een enorme (mentale) drempel worden genomen. Wij vragen ons dan ook af of wel iedereen gebruik maakt van hulpmiddelen zoals de participatiewebshop, die daar eventueel recht op hebben. Wij zien graag dat de gemeente hierin een proactieve rol oppakt. Daarbij denken wij dat leraren een bron van signalen voor de gemeente kunnen zijn, bijvoorbeeld met betrekking tot de ouderbijdragen op school.
- Basisbaan. Wij willen onderzoeken of het mogelijk is om een kleinschalige proef op te zetten met basisbanen in de gemeente Emmen. Dit zijn banen, als alternatief voor een bijstandsuitkering. Wij denken daarbij aan te kunnen sluiten bij de praktijk en de onderzoeken die op dit moment worden uitgevoerd in de gemeenten Assen en Groningen.

Werk & Ondernemen

Hier heb ik een eerlijke baan

Emmen is een aantrekkelijke gemeente om in te werken en om in te ondernemen. Wildlands, FC Emmen, het Rensenpark, het Bargerveen, het GETEC park, het Bargerveer, de Vlindermarkt, handbalverenigingen E&O en Hurry-Up, het Veenpark, de Hondsrugtoren, winkelcentrum de Weiert, het Schip van Klazienaveen, en ga zo maar door – onze gemeente heeft veel bovenregionale visitekaartjes, wat maakt dat hier genoeg banen zijn, en ondernemers zich hier graag vestigen. Bovendien is er een gezond ondernemersklimaat, met veel brede en actieve ondernemersverenigingen. Dat maakt ons trots. En het is van enorm belang dat we dat vasthouden. Een gezond economisch klimaat maakt dat iedereen hier zijn of haar toekomst kan opbouwen en dat iedereen hier gelijke kansen heeft op een gelijkwaardig bestaan. Het is daarom nu zaak om ons werk- en vestigingsklimaat duurzaam en toekomstbestendig te maken.

› Jongeren.

Wij vinden het belangrijk om jongeren vast te houden voor onze regio. Zo moet het mogelijk zijn om in Emmen een studie op elk niveau te volgen, maar ook om hier een passende baan te vinden. Zo willen wij niet alleen vergrijzing tegengaan, maar vooral een levendige en vitale gemeente behouden. Wij denken daarbij aan de volgende aanvullende kansen:

- Retail. De meeste jongeren vinden hun eerste baan in de retail. Het is bovendien een van de grootste werkgevers. Het is daarom belangrijk dat de gemeente goed overleg faciliteert tussen de retailsector en onze scholen, om zo het volgen van stages en het uitstromen naar banen zo makkelijk mogelijk te maken.
- Bouwdepot. Het bouwdepot is een initiatief, bedacht voor thuisloze jongeren van 18 tot 21 jaar, omdat zij indien nodig nauwelijks bijstand kunnen krijgen vanwege de huidige wetsstructuur. Het bouwdepot omhelst dat zij in deze levensjaren per maand een nettobedrag van 1050 euro krijgen, wat het voor hen mogelijk maakt om in rust een toekomst op te bouwen. D66 Emmen wil onderzoeken of het mogelijk is om een proef te starten in Emmen met een Emmens bouwdepot.
- Wonen. Het moet voor elke jongere mogelijk zijn om een betaalbare, duurzame (huur)woning in onze gemeente te vinden. Daarbij is het belangrijk dat de gemeente investeert in infrastructuur en ervoor zorgt dat wonen en werken relatief naar elkaar toe trekt. Wij stellen bovendien voor dat de gemeente als richtlijn gaat hanteren dat jongeren niet meer dan een derde van hun inkomen aan huur kwijt zouden moeten zijn.

› Regelingen.

Bureaucratie mag nooit een reden zijn dat iemand zonder werk komt te zitten, of niet meer uit een werkloze situatie komt. Daarentegen, de regels en instanties die er zijn, zouden juist ondersteunend voor werkgevers en werknemers moeten zijn. Wij denken aan het volgende:

- Bijscholing. Wij willen een fonds opzetten, waar werkgevers en werknemers aanspraak op kunnen maken voor brede bijscholingstrajecten. Wij verwachten bovendien dit fonds voor een groot deel te kunnen vullen door cofinanciering uit het bedrijfsleven, omdat uiteindelijk de werkgevers profiteren van (bij)geschoolde werknemers.
- Loonkosten. Wij willen onderzoeken wat de kosten zijn van het langer doorbetalen van de loonkosten door de gemeente, voor personen die uit de bijstand aan het werk gaan. Daarbij dient ook in het onderzoek betrokken te worden wat precies de wensen van onze ondernemers zijn. Al verwachten wij dat dit in eerste instantie een flinke investering vraagt, is dit wel een investering die zichzelf uiteindelijk kan terugbetalen, doordat minder mensen aanspraak zullen maken op bijstandsuitkeringen.
- Menso. Menso is het relatief nieuwe leerwerkbedrijf van de gemeente Emmen, dat tot doel heeft om werkzoekenden naar een baan te begeleiden. Er is in de afgelopen periode, terecht, met een kritische blik naar het functioneren van Menso gekeken. Wel denken wij dat het de goede kant op gaat, en wij willen Menso dan ook een eerlijke kans geven om orde op zaken te stellen. Dat gezegd hebbende; er moet wel kritisch gekeken worden naar de meetbare doelstellingen van Menso. Zo is er een groep langdurig werklozen, voor wie nog geen beleid bestaat. Dat kunnen en mogen we niet accepteren.
- WMO. Wij denken dat er voor de gemeente veel winst te halen valt, door kritisch te kijken naar langdurige re-integratietrajecten. Wij denken deze trajecten een stuk effectiever in te kunnen richten, door meer te sturen op

concrete outputdoelen in onze overeenkomsten met onze maatschappelijke partners. Denk daarbij bijvoorbeeld aan harde deadlines, waarna een uitkering stopt. Zo verwachten wij flink te kunnen besparen op (bijstands)uitkeringen.

- Beschutte werkplekken. Wij hebben signalen ontvangen dat er in Emmen niet genoeg beschut werk beschikbaar is voor mensen met een arbeidsbeperking. Dat terwijl mensen met een arbeidsbeperking deze werkplekken met begeleiding en aanpassing juist nodig hebben om mee te kunnen doen. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente dat er genoeg van deze werkplekken zijn. Hier krijgt de gemeente dan ook Rijksgeld voor. Daarom willen wij dat de gemeente hier zo snel mogelijk werk van maakt.

› Marketing.

Zoals hierboven ook is aangegeven, heeft onze regio heel veel te bieden. Het is belangrijk dat we dat goed weten te verkopen, niet alleen aan toeristen, maar ook aan potentiële werkgevers en werknemers. In onze regio, maar ook in Drenthe, het brede Noorden, Nederland en over de grens. Het belang van goede marketing kan daarom niet worden onderschat. Wij zien de volgende kansen:

- Poort van Europa. Wij stellen voor dat Emmen zichzelf heruitvindt als Noordelijke poort tot Europa. En daarmee doelen wij niet alleen op Duitsland, maar ook op onze Scandinavische burens. De komende jaren worden er (meer) treinverbindingen gerealiseerd vanuit Coevorden en Groningen naar Duitsland en verder, en het is van belang dat wij bij die beweging aansluiten. De gemeente dient daarbij grensontkennend te gaan handelen, door bijvoorbeeld energie-uitwisseling met Duitse windmolens mogelijk te maken, en ondernemers te ondersteunen in het werken en afzetten over de grens.
- Focus. Er dient een focus aangebracht te worden in het soort grote bedrijven dat we naar onze gemeente willen aantrekken. Daarbij willen wij inzetten op hightech-chemiebedrijven, en bedrijven die werk willen maken van de klimaattransitie, bijvoorbeeld op het gebied van waterstof.
- SMRE. In 2020 heeft het huidige college van Emmen de stekker uit Stichting Marketing Regio Emmen getrokken, in het kader van bezuinigingen. D66 Emmen heeft nog geprobeerd dat te voorkomen met een amendement waarin werd voorgesteld het budget te verlagen, in plaats van te schrappen, maar dat heeft het helaas niet gehaald. Wij vinden dit nog steeds een slechte zaak. Deze stichting is bewust opgezet, om de marketing van Emmen buiten de ambtenarij te houden. Wij willen dan ook zo snel mogelijk onderzoeken hoe we de marketing van Emmen weer door de markt kunnen laten vormgeven.
- Den Haag. Emmen verdient lokale bestuurders, die een goede link hebben met Den Haag. Bij het vormen van het nieuwe college, zullen wij dat daarom dan ook als een van onze eisen stellen aan het nieuw te vormen college van burgemeester en wethouders.
- Dutch Techzone. Wij vinden de Dutch Techzone een mooi visitekaartje voor onze regio. Wij zullen de komende jaren dan ook inzetten op behoud van dit samenwerkingsverband. Daarbij is het wel van belang dat de organisatie zichzelf concrete doelen blijft stellen, waarop de gemeenteraad kan controleren. Alleen zo blijft de gemeenteraad in control.

› Sociaal ondernemerschap.

Sociaal ondernemerschap draait om het creëren van impact. Daarbij staat niet het maken van winst voorop, maar het creëren van maatschappelijke meerwaarde. Voor de maatschappij, maar ook zeker voor de werknemers. Het is ondernemen anno nu, gestoeld op visie, dat bovendien voor de gemeente erg aantrekkelijk kan zijn, omdat er flinke maatschappelijke besparingen behaald kunnen worden. De gemeente Emmen dient daarom haar sociale ondernemers te omarmen.

- Inventarisatie. Het is belangrijk dat er een brede inventarisatie plaatsvindt van alle ondernemers die zich in onze gemeente onder de noemer 'sociaal ondernemer' scharen, zodat ondersteuning en communicatie gericht kan plaatsvinden.
- Overlegtafel. Wij stellen voor dat er een permanente overlegtafel wordt ingericht, waar sociaal ondernemers, ambtenaren en beleggers elkaar kunnen treffen. De gemeente dient hierin het voortouw te nemen, en ook actief op zoek te gaan naar maatschappelijke partners.
- Begroting. Er dient ruimte vrij te worden gemaakt in de begroting, voor stimulering, schaalvergroting en terugwaardering van de maatschappelijke impact naar onze sociale ondernemers. Met name dat laatste is erg belangrijk, omdat het verdienmodel van sociaal ondernemers vaak minder vanzelfsprekend is.

- Right2Challenge. Wij zien in het uitdaagrecht een mooie gelegenheid om (sociaal) ondernemers uit te dagen, bepaalde overheidstaken (zoals arbeidstoeleiding) goedkoper en efficiënter uit te voeren. Daarbij verwachten wij uiteraard laagdrempelige medewerking en participatie van onze huidige partners, zoals Menso.
- True Pricing. Wij vinden het principe van 'true pricing' een interessante benadering van de werkelijke kosten van bepaalde producten. Vanuit de gedachte dat de (lokale) overheid altijd een betrouwbare partner dient te zijn, willen wij daarom onderzoeken of, en zo ja op welke manier, de gemeente 'ware prijzen' kan gaan betalen en kan gaan doorrekenen.

› Goede randvoorwaarden.

Het moet ondernemers zo makkelijk mogelijk worden gemaakt zich te vestigen in onze gemeente, hier te blijven, hier mensen te vinden en om hier te groeien. D66 Emmen wil daarom dat er een beleidsvisie wordt ontwikkeld rondom essentiële randvoorwaarden. Daarbij denken wij in ieder geval aan het volgende:

- Bereikbaarheid. De Nedersaksenlijn is van essentieel belang om duurzame groei te realiseren in onze gemeente, zoals we ook elders in dit programma hebben aangestipt. Daarbij willen wij hier ook benadrukt hebben dat wij hebben vernomen dat ondernemers dit een belangrijker ontwikkeling vinden dan bijvoorbeeld de gedeeltelijke verdubbeling van de N34.
- Diversiteit. Midden- en kleinbedrijven vormen de motor van onze economie. Het is belangrijk dat de gemeente een breed en divers MKB faciliteert, omdat een veelvoud aan bedrijvigheid het overnemers makkelijker maakt om te werken, maar je daarmee ook een aantrekkelijk vestigingsklimaat creëert. Kortom, wij willen beleid en een gebiedsvisie dat erop gericht is dat onze winkelstraten en industrieterreinen geen monocultuur aan bedrijven gaan tonen.
- Personeel. Het is belangrijk dat werkgevers voldoende gekwalificeerd personeel tot hun beschikking hebben. Bovenop de maatregelen rondom re-integratie die hiervoor zijn geschetst, moet er ook een duidelijke onderwijs-werkvisie en genoeg huisvesting zijn. Daarnaast denken wij dat de gemeente kan inzetten op stimuleringsregelingen rondom de motie voor oudere werkgevers (waarbij de stimulering is gericht op behoud van inkomen), om een gezonde doorstroom van jongere werknemers te faciliteren.
- Ondersteuning. Het is belangrijk dat de gemeente bottom-up in plaats van top-down het gesprek aangaat met ondernemers. Ondernemers ondernemen, en ambtenaren stellen slechts kaders. Deze kaders dienen bovendien vooral gericht te zijn op het stimuleren van (duurzame) innovatie.
- Handhaving. Ondernemers gaan altijd een verplichting aan op het moment dat ze aan de slag gaan – met hun werknemers, maar ook met de omgeving, zoals het milieu. Het is belangrijk dat de gemeente duidelijke handhavingkaders heeft, en hier ook daadwerkelijk op handelt. De omgeving, zoals dat bijvoorbeeld wel in Oranjedorp is gebeurd, mag nooit het slachtoffer zijn van een gebrek aan (snelle) handhaving.
- Centrumvernieuwing. D66 Emmen is enthousiast over de verschillende centrumvernieuwingprojecten die de afgelopen jaren in onze gemeente zijn ingezet, en wij staan dan ook positief tegenover plannen van de dorpskernen en wijken die nog niet aan de beurt zijn geweest.

Veiligheid & Gelijkwaardigheid

Hier hangt mijn touwtje uit de brievenbus

Wij zijn er bijzonder trots op dat Emmen tot een van de veiligste gemeenten van Nederland behoort. Ook juichen wij het van harte toe dat Emmen een regenbooggemeente is. Wel merken wij steeds meer dat (het gevoel van) veiligheid onder druk komt te staan. Dat merken wij in de signalen van inwoners die ons bereiken, maar ook in berichtgeving op social media en in traditionele media. Daar maken wij ons zorgen om. Ook denken wij dat er nog flinke progressieve stappen op het gebied van veiligheid en gelijkwaardigheid kunnen worden gezet. Wij gaan namelijk uit van het mantra dat niemand gelijk is, maar wel gelijkwaardig. Elke Emmenaar verdient een veilige woon- en leefomgeving en een gelijkwaardige behandeling.

› Regenboogbeleid.

In het kader van LHBTI-emancipatie willen wij ervoor zorgen dat het gemeentelijk regenboogbeleid inclusief is, en dat het een bijzondere aandacht kent voor veiligheid, jongeren en kwetsbaren, en zichtbaarheid. Wij denken aan de volgende aanvullende maatregelen:

- Ambassadeurs. Wij willen bekende Emmenaren in gaan zetten als rolmodellen. Daarbij draait het ons er vooral om dat dit gesprekken aanzwengelt en bepaalde onderwerpen bespreekbaar maakt. Bovendien kunnen deze ambassadeurs ook ter plekke voorlichting geven en zorgen voor zichtbaarheid. Alle maatschappelijke partners van de gemeente Emmen hebben hier een verantwoordelijkheid in.
- Langs de lijnen. Helaas is het vaak nog gebruikelijk om bepaalde woorden, zoals 'homo', te gebruiken als scheldwoord. Dat zien wij met name terugkomen op scholen en op sportvelden. Dat kunnen en mogen we niet langer accepteren. Wij willen daarom dat alle scholen en sportverenigingen een regenboogplan maken, waarin ze voorstellen doen op het vlak van diversiteit en inclusie. Indien nodig worden hier ook de EOP's in betrokken, mocht blijken dat een soortgelijk voorstel ook goed zou werken voor jeugdthons.
- Festivals en concerten. Wij stellen voor dat alle organisatoren van evenementen in de gemeente Emmen ook plannen indienen over inclusie en diversiteit. Alle evenementen moeten namelijk voor iedereen vrij toegankelijk zijn. Daarbij denken we op deze manier bovendien mensen te bereiken, die we anders niet zo snel zouden spreken.
- De regenboog. Ieder jaar wappert de Regenboogvlag op het gemeentehuis. Daarnaast is er een zebra-regenboog-pad gerealiseerd en is een trap in het gemeentehuis geverfd in de kleuren van de regenboog. Wij zijn sterk voorstander van deze manier van zichtbaarheid. Wij verwachten dat scholen, (sport)verenigingen en dorpshuizen hier ook bij aansluiten.
- Veiligheid. Op het gebied van veiligheid denken wij flinke stappen te kunnen zetten door een diversiteitscoördinator aan te stellen op het gemeentehuis, met scholen in gesprek te gaan over de rol van klassenmentoren, en binnen het veiligheidsberaad ook aandacht te vragen voor specifieke LHBTI-aanpakken door agenten op straat.
- Ouderen. Wij vinden het belangrijk dat iedereen zichzelf kan zijn, op elke leeftijd. Wij willen daarom in gesprek gaan met zorginstellingen voor ouderen, over het gevoerde beleid voor diversiteit en inclusie. Verhuizen naar een zorgomgeving zou nooit moeten betekenen dat iemand niet meer zichzelf kan zijn, of worden. Wij vinden daarbij het initiatief 'Roze loper' bijzonder sympathiek.
- Acceptatie. Voor iedereen, maar ook zeker voor jongeren en kwetsbaren, kan het bijzonder moeilijk zijn om uit de kast te komen. Ook omdat het lastig is bepaalde patronen te doorbreken in onze gemeente. Het is niet normaal om 'ze moeten wel normaal doen' te zeggen, maar toch horen we het nog vaak. Het helpt daarbij om een netwerk te hebben van gelijkgestemden. De gemeente dient daarom altijd ondersteuning te bieden aan LHBTI-organisaties, zoals LHBT Emmen en het Liefdescircus. Bovendien willen wij dat er plannen ontwikkeld worden om ook in de dorpen en wijken plekken te realiseren waar personen terecht kunnen met vragen, of gewoon voor een luisterend oor.

› Inclusief en divers.

Het zou in Emmen niet uit moeten maken of iemand van zand of veen komt, welk geloof iemand heeft, hoe oud of jong iemand is, wat het geslacht of gender van iemand is, waar iemand geboren is, of hoe iemand er uitziet. Daar dient het gemeentelijke beleid rondom inclusie en diversiteit dan ook op gericht te zijn. Concreet stellen wij het volgende voor:

- Portefeuille. Wij willen dat diversiteit en inclusie een vaste portefeuille wordt van een wethouder, waarover deze wethouder regelmatig rapporteert in de gemeenteraad. Hiermee voorkomen we dat bepaalde zaken bijzaak worden, wanneer het hoofdzaken dienen te zijn.
- Diversiteitsraad. Wij stellen voor dat er een extra erkende overlegpartner wordt ingericht, naar het voorbeeld van de Seniorenraad, Wmo-raad, Cliëntenraad Participatiewet en WSW, en Jongerenadviesraad. Het is belangrijk dat al onze inwoners breed vertegenwoordigd zijn in deze raad, en dat zij gevraagd en ongevraagd (periodiek) advies uitbrengt over het diversiteitsbeleid van de gemeente aan het college en de raad.
- Anoniem solliciteren. De gemeente dient altijd het goede voorbeeld te geven. Wij willen daarom dat het mogelijk wordt om anoniem te solliciteren op gemeentevacatures. Bovendien stellen wij voor dat de gemeente hierin ook bedrijven en andere maatschappelijke partners actief gaat stimuleren.
- Inclusief onderwijs. Op onze scholen wordt het maatschappelijk fundament van onze jongeren gelegd. Iedereen zou zich daarom altijd welkom moeten voelen op school, ook jongeren met een geestelijke of lichamelijke beperking, een bepaalde seksuele oriëntatie of bijvoorbeeld gelovige jongeren. Wij verwachten daarom van alle scholen een diversiteitsplan en kijken daarnaast sympathiek naar initiatieven als de Week van Inclusief Onderwijs.
- Discriminatiecoördinatie. De gemeente moet het zo makkelijk en laagdrempelig mogelijk maken om (anoniem) meldingen te doen bij de gemeente over ervaren discriminatie, op welk gebied dan ook. Daarbij stellen wij voor dat het op de gemeentelijke website niet meer dan vijf klikken moet kosten, voordat onze inwoners hun klacht kwijt kunnen. Daarnaast moet er bij de gemeente kennis en kunde aanwezig zijn voor het afhandelen en doorsturen van deze klachten, en het bieden van gepaste en gespecialiseerde hulp, waar nodig en gevraagd.

› Veiligheid.

Het veiligheidsbeleid van onze gemeente moet er op gericht zijn om Emmen zo veilig mogelijk te houden. Dat gaat gelukkig goed. Zo is traditionele criminaliteit flink gedaald in Emmen. Het is van belang om ook aandacht te hebben voor nieuwe criminaliteit, zoals ondermijning, vormen van digitale criminaliteit en fraude met persoonsgegevens, en voor een inclusief veiligheidsbeleid, dat voor iedereen werkt. Wij willen in ieder geval op de volgende punten inzetten:

- Veiligheid op straat. Elke persoon zou altijd veilig over straat moeten kunnen in onze gemeente. Wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor de kwetsbare positie van vrouwen en jongeren. Wij zien nut in een campagne gericht op mannen die mannen aanspreken op fout gedrag en wij willen dit graag verder onderzoeken.
- Veiligheid achter de voordeur. Het moet altijd mogelijk zijn om (anoniem) melding te maken van (vermoedelijk) huiselijk geweld. Daarbij is het van belang dat organisaties als Veilig Thuis de juiste mensen en voldoende geld hebben. Wij kennen voorbeelden waarbij het tot vier maanden heeft geduurd tot een melding door een leraar van (vermoedelijk) huiselijk geweld is opgepakt. Dat kan en mag niet de realiteit worden.
- Online veiligheid. Er moet bijzondere aandacht komen voor cyber criminaliteit, maar ook om hoe veilig om te gaan met digitale middelen, zoals smartphones en social media. Wij denken dat hierbij de bibliotheek, scholen en zorginstellingen een belangrijke voorlichtingsrol kunnen spelen.
- Blauw op straat. Wij vinden het belangrijk dat agenten zich vooral kunnen bezighouden met hun dagtaak, en niet steeds meer met administratie. Daarover voeren wij op landelijk niveau discussies. Ook zien wij de meerwaarde die wijkagenten hebben, en moeten deze in alle dorpen en wijken snel en toegankelijk bereikbaar zijn. Het meer inzetten van BOA's voor het afhandelen van taken die eigenlijk aan de politie toebehoren, juichen wij niet toe. Wat D66 Emmen betreft, krijgen BOA's in onze gemeente onder geen enkel beding een wapenuitrusting.
- Het AZC. Wanneer het over integratie gaat, wordt er vaak negatief gesproken over asielzoekers en nieuwe Nederlanders. Wij vinden het belangrijk om ook te benoemen dat het vaak juist wel goed gaat, bijvoorbeeld bij het asielzoekerscentrum in Emmen-Zuid. Dat betekent niet dat wij problemen, met bijvoorbeeld veiligelanders, niet willen benoemen. Daarentegen, wij willen juist een gebalanceerd, genuanceerd geluid tonen. De realiteit is wel dat een AZC ook veel kan opleveren, bijvoorbeeld banen, maar ook omzet voor plaatselijke ondernemers.
- Toegang tot zorg. Ook het hebben van snelle toegang tot zorg kan zorgen voor een gevoel van veiligheid. D66 Emmen zal zich daarom hard blijven maken voor de positie van het Scheper ziekenhuis in Emmen, en het blijven bieden van alle vormen van zorg in de regio. Daarbij gaan wij graag het gesprek aan met het ziekenhuis, over het aantrekken en behouden van personeel, de toegankelijkheid van het ziekenhuis en over eventuele uitbreiding.

- Het Stationsgebied. Het stationsgebied komt nog vaak in beeld als een plek waar mensen zich onveilig voelen. Dat is voor een groot deel verklaarbaar vanwege de nabijgelegen daklozenopvang, en vanwege overlast gevende asielzoekers uit veilige landen die een pendelbus naar Ter Apel pakken, vanuit Emmen. Als deze overlast grote vormen gaat aannemen en aanhoudt, dan dienen hier maatregelen tegen te worden genomen. Wij stellen daarbij voor dat de nachtopvang voor dakloze personen wordt verplaatst naar een minder centrale plek. Ook zien wij graag meer blauw op het station. Wat betreft de pendelbussen naar Ter Apel zien wij kansen voor het inrichten van het stationsgebied als leer/werktraject voor hoger en middelbaar beroepsonderwijs, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid. Zo worden studenten ook ingezet als beveiligers bij voetbal evenementen. Basisvoorwaarde is in ieder geval dat er altijd een beveiligers op de pendelbussen aanwezig is, en bij voorkeur twee. Voor een permanente oplossing voor de overlast door asielzoekers uit veilige landen van herkomst is een landelijke herziening nodig van het huidige conservatieve asielbeleid, waarbij de landelijke fracties aan zet zijn.

› December.

Voor velen is de maand december een maand van festiviteiten, gericht op samenkomen, het feestelijk afsluiten van het jaar, en het inluiden van het nieuwe jaar. Ook voor D66 staat voorop dat het vooral een feestelijke maand is, met mooie tradities. Wel is het belangrijk dat december voor iedereen een feest, en veilig is. Voor ons betekent dat het volgende:

- Zwarte Piet. Wat D66 Emmen betreft, wordt er zo snel mogelijk gestopt met zwarte piet in onze gemeente. Wij zijn voorstander van een Sinterklaasviering die voor iedereen een feestje is, veilig voelt, en geen uitsluitende tradities omarmt. Wij stellen daarom voor dat er geen gemeenschapsgeld, subsidies of andere financiering meer wordt gestoken in alle evenementen en organisaties die vast blijven houden aan zwarte piet.
- Carbid. Wij vinden het knallen van carbid een mooie traditie, die goed bij onze regio past, en een aantrekkelijk sociaal karakter heeft. Wel vinden wij dat het niet thuishoort in onze woonwijken en in nabijheid van dieren en zorginstellingen. Dat hoeft gelukkig ook niet, omdat onze gemeente nou eenmaal erg groot is. Wij willen de APV daarom zo aanpassen, dat er bij het knallen met carbid minimaal een afstand van 100 meter tot woonbebouwing, zorginstellingen en dieropvangen aangehouden moet worden.
- Vuurwerk vrije- en luwe dorpen en wijken. Wij juichen het van harte toe dat op landelijk niveau verboden zijn ingeregeld voor vuurpijlen en knalvuurwerk. Desalniettemin begrijpen wij ook dat vuurwerk voor velen de traditionele manier van jaarafsluiting is. Om de jaarwisseling voor iedereen veilig en aangenaam te houden, willen wij onderzoeken of het instellen van vuurwerk vrije- en/of luwe zones in dorpen en wijken voor sommigen een uitkomst kan zijn om te ontsnappen aan het lawaai, de rommel, de onveiligheid en de (milieu-)overlast van vuurwerk. Als tegenpresentatie denken wij dat de gemeente zelf ook een centrale vuurwerkshow kan organiseren, bijvoorbeeld op de Meerdijk.
- Feestvuren. Rondom de jaarwisseling, maar bijvoorbeeld ook rond Pasen, worden vaak grote vuren ontstoken. Dat gebeurt soms professioneel, maar vaak ook door buurtbewoners. Hierbij komt veel overlast kijken, voor het milieu, maar ook voor omwonenden. Bovendien heeft de brandweer er altijd een flinke taak aan om alle brandjes in bedwang te houden. Het is lastig om hier echt grip op te krijgen, al kan de gemeente wel strenger handhaven, haar vergunningenbeleid herzien en bijvoorbeeld kerstbomen vroegtijdig (laten) inzamelen.

Democratie

Hier doet mijn stem ertoe

Politiek is te belangrijk om alleen aan politici over laten. Dat is bovendien ook helemaal niet nodig, omdat er veel betrokken inwoners in Emmen zijn die zich, in verenigingsverband of alleen, uitspreken. Uitspreken over hun buurt, over hun passie en ook over onderwerpen die de hele gemeente raken. Wij denken bovendien dat, door de politiek zo transparant mogelijk in te richten, er antwoord kan worden gegeven op populistische onderbuikgeluiden die het aanzien van de (lokale) overheid af en toe ten onrechte in een verkeerd daglicht stellen. Al dient er ook veel vertrouwen hersteld te worden, gelet op het toeslagenschandaal. Kortom, het democratisch proces dient open te zijn, dichtbij onze inwoners georganiseerd te worden en de gemeenteraad dient zo goed als mogelijk in staat te worden gesteld om het college van burgemeester en wethouders te controleren. D66 zet zich vanaf haar oprichting in voor een gezond democratisch bestel, en daar gaan wij ook graag in Emmen mee door.

› Nieuwe democratie.

Het is belangrijk dat de gemeente zichzelf constant kritisch blijft bekijken, en durft te experimenteren en te innoveren. Wij willen daarbij inzetten op de volgende punten, waarvan wij denken dat het onze inwoners nog dichter bij de politieke besluitvorming kan brengen:

- Raadplegend referendum. Wij willen de mogelijkheid onderzoeken voor het instellen van lokale, raadplegende referenda. Wij zien hier meerwaarde in, omdat het de gemeenteraad een ultiem middel geeft om onze inwoners te raadplegen over belangrijke onderwerpen. Wij willen hierbij als voorwaarde stellen dat alleen de gemeenteraad bij meerderheid deze referenda kan instellen, en dat de uitslagen van deze raadplegingen bovendien niet bindend zijn. Uiteindelijk is het namelijk aan de gekozen volksvertegenwoordigers zelf om een oordeel te vormen.
- Lokale verkiezingen. Wij zien meerwaarde in het organiseren van lokale verkiezingen voor EOP's, zoals dat bijvoorbeeld gebeurt in Zwartemeer en Erica. De EOP's vervullen een belangrijke vertegenwoordigende rol, en de manier waarop de leden van de EOP's worden verkozen dient dat te reflecteren.
- Bestuursakkoord. Wij willen toewerken naar een minimaal bestuursakkoord, waarbij alleen de hoofdlijnen worden geschetst. Wij vinden het namelijk niet van een gezonde democratie spreken, dat coalitieafspraken vlak na de verkiezingsperiode worden vastgetimmerd, waar vervolgens niet meer van kan worden afgeweken. Wij willen bovendien de verschillende raadspartijen meer kans geven om mee te schrijven aan het bestuursakkoord.

› Lokale democratie.

Politiek wordt overal in onze gemeente bedreven. In gesprekken op straat, in klaslokalen en in kantines van bedrijven en sportverenigingen. Politiek is namelijk niets meer en minder dan georganiseerd debat, over de punten die ons allemaal aangaan. De gemeenteraad is echter geen goede afspiegeling van onze gemeente. Niet in geslacht, woonplaats, leeftijd, afkomst en geloof. Wij denken daar door het volgende iets aan te kunnen doen:

- Gemeenteraad in beweging. Wij denken dat het een goede ontwikkeling zou zijn als de gemeenteraad af en toe buiten het gemeentehuis vergadert. Daar kan de agenda aanleiding tot geven, maar ook verzoeken van inwoners en individuele raadsleden. Al is het gemeentehuis centraal gelegen, zijn het toch vaak dezelfde gezichten die meekijken en -praten. Daar willen we iets aan doen, ook door zelf als gemeenteraad 'op pad' te gaan.
- De toekomststoel. Wij stellen voor dat er een extra, lege stoel aan elke commissie- en gemeenteraadsvergadering wordt toegevoegd. Die stoel is voor ons een permanente herinnering dat we altijd de toekomst mee moeten wegen in onze beslissingen. Zo maken we een duurzame toekomst een permanent onderdeel van onze besluitvorming.
- Opkomstvergoeding. Wij willen de mogelijkheden onderzoeken, voor het deels flexibel maken van de vergoeding die gemeenteraadsleden ontvangen. Het is de afgelopen jaren namelijk verre van vanzelfsprekend gebleken dat gekozen volksvertegenwoordigers aanwezig zijn bij raadsvergaderingen, en dat vinden wij een bijzonder slechte zaak. Wij stellen daarom voor dat opkomst in ieder geval gedeeltelijk de vergoeding bepaalt, wat ons betreft tot 25%.
- Toegankelijkheid. Wij willen dat commissie- en gemeenteraadsvergaderingen zo toegankelijk mogelijk zijn. Op dit moment is het slechts voor een kleine groep mensen mogelijk de vergaderingen fysiek te bezoeken, en de vergadering valt online alleen via de gemeentelijke website te volgen. Wij stellen daarom voor dat er meer publieksruimte wordt ingeregeld in de raadszaal, en dat de mogelijkheden worden onderzocht voor het streamen van

de vergaderingen op social media en op Youtube. Bovendien stellen wij ons een vast kader voor in een lokale krant, waarin op de vergaderdata en een korte inhoud van deze vergaderingen wordt gewezen.

- Democratie dichterbij. In 2019 is in samenwerking met ProDemos de cursus Politiek Actief in Emmen georganiseerd, met als doel inwoners (vanaf 16 jaar oud) enthousiast te maken voor de lokale politiek. Daar is helaas in de jaren daarna geen gevolg meer aan gegeven. Wij vinden het belangrijk dat deze cursussen wel zo snel als mogelijk weer worden ingepland.
- Participatie. In het kader van participatie wordt vaak een beeld opgeroepen van een ladder, waarbij elke trede voor een verdergaande vorm van meedoen staat. Helaas blijkt uit de praktijk dat deze ladder in Emmen vaak maar één trede heeft. Zo horen wij bijvoorbeeld van EOP's dat het voor hun participatie neerkomt op het aanwezig mogen zijn bij informatieavonden. Dat is geen echte participatie. De bestuurscultuur op het gemeentehuis moet daarom om, waarbij de wensen en mogelijkheden van onze inwoners weer voorop komen te staan.

› Regionale democratie.

Ook op het gebied van democratie, kan de regionale uitstraling van onze gemeente niet onderschat worden. Dat dienen we dan ook uit te dragen. Bovendien liggen er genoeg kansen om de regionale samenwerking nog meer te versterken. Wij denken daarbij aan het volgende:

- BOCE. BOCE is het samenwerkingsverband van de gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen. Het is ooit bedacht om de slagkracht, kwaliteit, effectiviteit en efficiëntie te verbeteren op het gebied van sociale zaken, inkoop, aanbesteding en ICT. Tegenwoordig wordt er ook samengewerkt op het gebied van bereikbaarheid, toerisme, recreatie en leefbaarheid. Wij juichen het toe dat er regionaal wordt samengewerkt, maar blijven wel benadrukken dat de afzonderlijke gemeenteraden in control moeten blijven.
- Europadag. Ieder jaar, op 9 mei, wordt Europadag gevierd. Dit omdat op deze datum in 1950 de Schuman-verklaring werd uitgesproken. Deze toespraak wordt door velen gezien als de eerste aanzet tot de Europese Unie. D66 stelt voor dat de gemeente elk jaar stilstaat bij de Europadag, door op 9 mei de Europese vlag te hijsen op het gemeentehuis en door in haar communicatie rond deze datum te benadrukken wat Europa Emmen allemaal brengt.
- Nedersaksen. De gemeente Emmen is onderdeel van een groter Nedersaksisch geheel. Zo neemt de gemeente al deel aan enkele Nederlands-Duitse samenwerkingsverbanden, maar D66 ziet graag dat dit nog veel meer plaats gaat vinden. Wij stellen daarom voor dat er een beleidsvisie op Nederlands-Duitse samenwerking wordt ontwikkeld, waarin in ieder geval ook is opgenomen hoe de gemeenteraad van Emmen zelf ook periodiek de grens kan oversteken voor inspiratie en overleg met onze Duitse partners.
- De Vlag van Emmen. Het is belangrijk dat de gemeente in al haar uitingen uitdraagt wie wij zijn, en dat wij daar trots op zijn. Er is namelijk geen betere marketing te bedenken dan het soort marketing dat je automatisch en vanzelfsprekend uitdraagt. Wij begrijpen het dan ook eigenlijk niet dat de vlag van Emmen in het straatbeeld nauwelijks voorkomt. Wij stellen daarom voor dat deze vlag in ieder geval vast onderdeel wordt van de raadszaal.

Financiën

Hier kan ik op vertrouwen

Elke inwoner van de gemeente Emmen moet ervan uit kunnen gaan dat de gemeente verantwoord omgaat met haar financiën. Een gezonde financiële basis maakt het namelijk mogelijk dat de gemeente kan investeren, maar ook dat de voorzieningen op orde blijven. Bovendien willen wij voorkomen dat de gemeentelijke lasten onnodig stijgen, als gevolg van slechte keuzes. D66 Emmen zal zich daarom altijd sterk blijven maken voor een gezonde financiële huishouding, waarbij de uitgaven voor zover mogelijk in balans zijn met de inkomsten. Verder leeft bij ons het sterke besef dat de gemeente voor het overgrote deel van haar inkomen afhankelijk is van het Rijk. Dat maakt dat gedeelte van de financiën minder beïnvloedbaar, al kunnen wij als plaatselijke afdeling van de tweede partij van Nederland hierop meer invloed uitoefenen dan de meeste andere partijen. Bovendien zien wij kansen om inwoners en bedrijven te betrekken, en om slimme aanpassingen te doen aan ons aanbestedingsbeleid, waardoor er meer financiële investeringsruimte zal ontstaan.

› Verantwoord.

Het is belangrijk dat het financiële beleid van de gemeente Emmen solide en transparant is, en dat u mee kunt praten en kijken. Wij zetten daarbij in het bijzonder op de volgende punten in:

- OZB. Wij doen geen valse verkiezingsbeloftes. Wij zullen daarom ook niet beloven dat wij de vaste lasten bevriezen, of dat de OZB niet zal stijgen in de komende vier jaar. Dat betekent niet dat wij per definitie de OZB willen laten stijgen, maar wel dat wij het besef hebben dat de OZB een van de weinige (grote) inkomstenbronnen van de gemeente is die, indien nodig, snel aangesproken kan worden. Als het nodig zal blijken om de OZB te laten stijgen, zorgen wij dat het duidelijk is waarom dat nodig is, en waaraan uw geld besteed zal worden.
- Toegankelijk. In de afgelopen periode is ingezet op het leesbaar en begrijpelijk maken van de jaarlijkse begrotingen en kadernota's. Wij juichen die ontwikkeling van harte toe. Daarbij blijft het belangrijk dat we afkortingen uitleggen, op een begrijpelijk taalniveau schrijven, kort en bondig zijn, en ons zo veel mogelijk in het Nederlands uiten. Verder dient elke inwoner altijd in één opslag te kunnen zien hoe de inkomsten en uitgaven ervoor staan.
- Toeristenbelasting. Wij willen voorkomen dat de toeristenbelasting nog verder stijgt. Zo houden we de gemeente Emmen aantrekkelijk en in verhouding tot buurgemeenten, ook niet te duur.
- Subsidies. In 2011 is een D66-motie aangenomen, die oproept dat de door de gemeente Emmen verstrekte subsidies in een openbaar subsidieregister op de gemeentelijke website geplaatst worden. Wij zijn er trots op dat deze motie is aangenomen, maar zijn niet tevreden over de uitvoering hiervan. Het subsidieregister wordt namelijk enkel per e-mail aan de raads- en commissieleden toegezonden, en is verder alleen door inwoners via het Klantcontactcentrum opvraagbaar. Wij vinden het daarom belangrijk dat er alsnog uitvoering aan onze motie wordt gegeven.
- Parkeertarieven. Parkeren in en rond het centrum van Emmen is de afgelopen jaren steeds duurder geworden. Dat is voor een deel verklaarbaar door de hoge lasten van verschillende (nieuwe) parkeerplaatsen, maar ook door de keuze om bewust geen parkeergeld te heffen in de dorpen en wijken. Voor ons is het alsnog instellen van parkeergeld in bepaalde dorpen en wijken geen taboe, als daarmee kan worden voorkomen dat parkeren in en rond het centrum onbetaalbaar wordt. Uiteindelijk profiteert iedereen van een toegankelijk en aantrekkelijk centrum.
- Het Rijk. Als gemeentelijke afdeling van de tweede partij van Nederland zetten wij onze invloed in voor eerlijke vergoeding voor alle taken die als het gevolg van de decentralisatie aan gemeenten zijn toegewezen en voor een gezondere inhoud en verdeling van het Gemeentefonds. Wij vinden ook dat onze regio, als kansregio, meer aanspraak zou moeten kunnen maken op landelijke subsidie- en stimuleringsmaatregelen. Verder willen wij dat de gemeente zelf meer ruimte krijgt om belasting te heffen, waarbij de Rijkslasten omlaag kunnen.
- Afvalstoffenheffing. Wij gaan uit van het principe dat de vervuiler betaalt. Wij juichen dan ook toe dat er een gedifferentieerd tarief is ingevoerd voor de afvalinzameling, omdat dit meer verantwoordelijkheid legt bij de inwoners om afval te scheiden en om minder afval te produceren. Wel blijven wij ons sterk maken voor voldoende (ondergrondse) containers, aparte luierinzamelplekken en betaalbare en haalbare omstandigheden voor minima en bijvoorbeeld ouderen. Wij zetten ons verder in voor een verruiming van de hoeveelheid afval dat jaarlijks gratis naar de milieustraat kan worden gebracht, van 300 naar 750 kilogram.

› Kansen.

De gemeente heeft voor een groot deel geen invloed op haar inkomsten, waardoor het lastiger is om te sleutelen aan de in- en uitgaven. D66 ziet wel kansen om slimmer om te gaan met onze uitgaven, om nieuwe inkomsten te genereren, en om bepaalde zaken voor onze inwoners goedkoper te maken.

- Leges. Wij vinden het belangrijk dat de gemeente eerlijke prijzen voor haar producten vraagt. Wij zetten dan ook in op een legesverordening die in prijs vergelijkbaar is met onze buurgemeenten, en waarbij verder zo veel mogelijk voorkomen wordt dat de gemeente extra lasten oplegt bovenop de landelijke richtlijnen. Met name voor ondernemers kunnen de leges omlaag, waarbij wij denken aan het rekenen van de kostprijs voor bijvoorbeeld het opvragen van de bouwverordening, een jaarrekening, bestemmingsplannen, aanvragen, printen en verslagen. Binnen de mogelijkheden van de wet willen wij verkennen of wij deze stukken (enkel) digitaal, en daarmee goedkoper, kunnen verstrekken.
- Precariobelasting. D66 Emmen ziet kansen om het precariobeleid in Emmen te herzien, waarbij wij meer inkomsten voor de gemeente willen genereren door het gebruik van gemeentelijke grond duidelijker te belasten. Wel willen wij hierbij in samenspraak voorwaarden scheppen, door bijvoorbeeld alleen deze belasting te heffen op de meest vervuilende activiteiten.
- Burgerbegrotingen. Wij juichen van harte toe dat er in Emmerhout en Nieuw-Dordrecht uitvoering wordt gegeven aan een burgerbegroting onder uitvoering van, en in nauwe samenspraak met, de EOP's. Wij willen dat graag uitbreiden naar andere dorpen en wijken, omdat wij geloven dat onze inwoners in veel gevallen het beste weten waar gemeenschapsgeld naartoe moet in hun dorp of wijk. Wel stellen wij daarbij als strenge voorwaarde dat de betrokken EOP's minimaal jaarlijkse, openbare vergaderingen organiseren en ook meerdere activiteiten opzetten.
- Resultatenfonds. D66 Emmen wil graag een resultatenfonds opzetten in onze gemeente, omdat wij daarmee op een grote schaal werk kunnen maken van resultaatfinanciering – een vorm van financiering waarbij betaald wordt naar uitkomsten, en niet naar beloften. Wij denken hiermee ook ruimte te kunnen scheppen voor het maken van resultaatafspraken (in feite, social impact bonds) met sociale ondernemers, bijvoorbeeld voor het terugdringen van schulden en het naar werk begeleiden van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Van belang daarbij is dat wij inzetten op 'positieve indicatoren', dus we kijken niet alleen naar alles wat mis is, maar vooral naar waar we naartoe willen: geluk en gezondheid. Al zal dit fonds in eerste instantie een flinke investering vragen, denken wij de kosten te kunnen drukken door inwoners, bedrijven en sociale partners mee te laten investeren, en voorzien wij bovendien op de langere termijn lagere lasten, bijvoorbeeld als het gevolg van minder bijstandsuitkeringen.
- Social Return. Wij denken grote impact te kunnen maken, door een kleine aanpassing van het gemeentelijke aanbestedingsbeleid. Wij stellen namelijk voor dat 'social return' als extra voorwaarde wordt toegevoegd, aan alle openbare aanbestedingen, vanaf een bepaald bedrag. Hiermee bedoelen wij dat de gemeente als voorwaarde dient te stellen dat alle bedrijven en organisaties die een aanbesteding met onze gemeente willen aangaan, zelf een minimaal percentage van het aanbestedingsbedrag in de leef- en woonomgeving van het project herinvesteren. Dat kan bijvoorbeeld een hondenweide als bestemming hebben, het opknappen van een fietspad, het aanpakken van groenbeheer of het creëren van een (maatschappelijke) werkplek.
- Inkopen. De gemeente dient ten alle tijden zelf het goede voorbeeld te geven. Wij stellen daarom voor dat de gemeente altijd lokaal, circulair en duurzaam inkoopt, waarbij met name sociale ondernemers als interessante inkooppartners worden gezien. Wel moet worden voorkomen dat de gemeente als enige afnemer bedrijven oneerlijk voortrekt, of de markt op een andere manier verstoort.
- Subsidies. Wij willen dat de gemeente altijd werk maakt van het zoveel mogelijk aantrekken van provinciale, landelijke en Europese subsidies. Hierbij voorzien wij een voltijdsbesteding voor in ieder geval één coördinator, die bijvoorbeeld in BOCE-verband kan werken, of (ook) aan kan sluiten bij de provinciale inzet.

Dankwoord

Dit verkiezingsprogramma is een weergave van vele stemmen en het resultaat van hard werk door vele handen. Wij zijn daar bijzonder dankbaar voor.

Met name willen wij dank uitspreken naar al die personen, organisaties en bedrijven die ons gevraagd en ongevraagd van input hebben voorzien. Het is bijzonder dankbaar om te vernemen dat veel mensen zich, op hun eigen manier en in hun eigen werkveld, bekommeren om Emmen. Ons Emmen. Dat maakt ons trots, en wij hebben dan ook bijzonder veel moeite gestoken in het zo breed mogelijk borgen van alle input.

Ook zijn wij dankbaar voor het meedenken door de leden van D66 Zuidoost-Drenthe, de D66-Statenfractie, en de huidige D66-raadsfracties in Emmen en Borger-Odoorn. Carmen Hoogeveen en Karel Eggen hebben D66 in Emmen jarenlang met verve vertegenwoordigd. Dit is een nieuw programma, maar het kent wel een basis in het door Carmen en Karel gelegde fundament. Zij zijn daarmee voor dit programma, maar ook voor de gemeente zelf, van onschatbare waarde.

Als laatste spreken wij nog onze speciale dank uit aan de volgende personen: Anton Augustijn, Berthilde Bouman, Rosalie Koops van 't Jagt, Ben Jeurissen, Gonnie Niemeijer, Martine Stulp en Jan Top. Zij hebben met hun bijdrage in verdiepende sessies het voor ons mogelijk gemaakt alle input te vormen tot het programma dat voor u ligt.

Wij zijn trots op Emmen. En wij zijn ook zeker trots op dit verkiezingsprogramma. Wij hopen dat het u uitnodigt om mee te denken, om in te spreken, om mee te doen, om te stemmen en om uw stem te laten horen!

De verkiezingsprogrammacommissie,

Voorzitter: Marc de Jonge,

Leden: John Goeree, Johan Hilbrands, Arnold van der Holst en Joey Koops.